

Ino Nalawara Damaga Neturakki Juan

Ino Mapeafu Sitawa Leburu

Ino nanurak sitawa nalawara damag, i apostol Juan a abbinda Zebedeo anni Salome a taga-Galilea. Ino gakkanna a nanurak, ana sino 20:31, "...takesi kuruwandawa i Jesusino Kristo a Abbingi Dios. E nu manguruggayu sikwana, mabiyaggayu si makkikiyad gafu sino nittatandaw sikwana." Antu gafuna, odduweno mabasa sitaw mapeafu sino kinadiosi Jesus a Abbingi Dios, ino kekunnanino angngurug, annino biyaya mannayun.

Sino gafuneno turak, nepalawagi Juan si i Jesusino minggan si Sapita nabbali si tolay takesi maita anna maammuwanino tolayireno kinadiosi anna dinandammi Dios a Ama. Sino dagganeno turak, inistoriyaneno pituwera a mangita'dag sino kinadiosi: ino nappabaliyanna sino danum si tayug (2:1-11), ino nappabbattunoyanna sino abbingino tata a matturay (4:46-54), ino nappabattunoyanna sino lalakiya natakik sey Betsata (5:1-18), ino namakkananna sino tolayira (6:1-13), ino nallakaranna sino utunna danum (6:16-21), ino nappabattunoyanna sino lappat (9:1-41), andino nappaangngangoliyanna ki Lazaro (11:1-44). Limerenaya senyal a sito leburu pelangino agyananda. Inistoriyana kappayino sinapiti Jesus mapeafu sino kinadiosi anna ino tarabafuna, gangngariyanino niyampariyani Jesus sino baggina si makkan (6:35), sirwat (9:5), lamwangan (10:7), dalan (14:6), anna fungalla ubas (15:1).

Oddu kappayino maadal sitaw mapeafu sino kinadiosi Dios a Ama anna i Dios a Espiritu. Gangngariyan, ino kinaama i Dios, nasuruk si tatutino nasapitanna. Ana kappayino maadal mapeafu sino pappaangngangoliyanna si natay (5:21), ino kinapatingnga (10:29), ino tolaya pagyananna (14:23), ino kinadiosi (17:11), annino kinagaddangnga (17:25). Ino kappay Espirituwi Dios, odduweno neturak sino kapitulu 14-16 mapeafu sino pita'dagganna sino ammina tolay annino nagananna, nanuffunanna, annino nanulduwanna sino nanguruwira ki Kristo.

Odduweno sinapiti Jesus a sito leburu pelangino agyananda, kunnangke ino nanatabbanna ki Nicodemo mapeafu sino mamidwa a keyanakanino tolay (3:1-21), ino nanatabbanna sino bafaya taga-Samaria mapeafu sino danuma manga'da si biyag (4:1-26), ino nanulduwanna sino fiyesta a minggan si

Bawiyera (kapitulu 7), ino amparingnga mappeafu sino nalawara gumaimut si karnero (kapitulu 10), annino nikararanna sino Amana (kapitulu 17).

Ino Bagga'na Yaw

Ino Sapita nabbali si tolay 1:1-18

I Juan a Gumabawtisar andino palunguwera a adalani Jesus 1:19-51

Ino nanulduwani Jesus sino tolayira 2:1-12:50

Ino nanulduwani Jesus sino adalannera sino uddiya awna 13:1-17:26

Ino natayani Jesus 18:1-19:42

Ino nanggangoliyan annino nappaddani Jesus 20:1-21:25

Ino Sapita Nabbali Si Tolay

1 ¹ Sin liyeya napatatu yo lubag, anennino naingnganan si Sapita^a mangipakaammu ki Dios. Iyawa Sapit, nekanayun ki Dios, se antu, Dios kappepay. ² Anen inaya Sapit ki Dios sin awangkepaya napatatu. ³ Antuweno nepamaratuwi Dios si ammin, e awaningke a napatatu, nu bakkanna gafu sikwana. ⁴ E antu kappayino paggabwatanino biyangnga amamina meypamparig si sirwata mawwaldag sino nakammino tolayira. ⁵ Iyawa sirwat, waldanneno lammuka ana sino tolayira, e ino lammuk, ammena makaaddap sinaya sirwat.

⁶ Agyanino tolaya dinunduni Dios a mingngan si Juan.^b ⁷ Ino nanundunani Dios sikwana, ipakaammuneno sirwat takesi ammina tolay, dingngagganda e kuruwanda nad. ⁸ Bakkanni Juanino sirwat, nu ammena lud ginamwang pelanga mipakaammu mappeafu sinaya sirwat. ⁹ Se aneno ginamwang kappaya antuweno gakkuruwa sirwata mawwaldag sino ammina nakammino tolayira.

¹⁰ Inaya naingnganan si Sapit, inang sito lubag, e massiki antuweno nepamaratuwi Dios sino tolayira, ammera kappay naimunuwan. ¹¹ Massiki inang sino gakkuruwa lubbunna, inammera kappay. ¹² Udde agyampayino nanggammira sikwana e nanguruwira. Ireno niya'danna si kalintiyana mabbali si abbingi Dios. ¹³ Ino nabbaliyanda si abbingi Dios, bakkannino gagangena tolaya meyanak sito lubag, se ammena naggabwat sino gakkanna tolaya mabbang, nu ammena lud naggabwat sino pannakadama i Dios a Amara.

¹⁴ Inaya Sapit, nabbali si tolay e nakilubbun sikwami. Minangkallakka tolay e passiyngke a gakkuruwino sinapi'na. Initamiyeno kinalawanna

^a **1:1** Ino sapit, ipakaammuneno ana si nakam, antu gafuna, ino sapitanna yaw si i Kristoweno Sapit, anggamma sapitan si antuweno pangammuwanna tolay sino nakammi Dios. ^b **1:6** Iyawa Juan, i Juan a Gumabawtisar, bakkannino adalani Jesus a nanurak sitaw.

a antuweno kinalawarino tatatata ke a Abbingi Dios a naggabwat sino Amana.

¹⁵Nassapiti Juan mappeafu sikwana, nekunna si, “Antuwen yawino sinapikku sin nassapitangu sikwayu si, ‘Ino metufad sikwak, nangatu amma sikwak, se anen massiki sin ammek kepay neyanak.’”

¹⁶Gafu sino dokalla angngikalla'nga, kanayuna madadagganano nalawara iya'dana sikwatama mangurug. ¹⁷Ino lintiyi Dios ino nepakaammuwi Moises, udde ino nepaita i Jesu Kristo, antuweno kakuruwan mappeafu ki Dios annino angngikalla'nga sikwatam. ¹⁸Awaningke a tolaya nakaita ki Dios, udde ino tatatata ke a Abbingnga a kakunnana a agyan sikwana, antuweno nipakaammu mappeafu ki Amana.

Ino Netulduwi Juan A Gumabawtisar

(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18*)

¹⁹Wasinoy, aneno papadiyera andino Levitera a kaduffunanda a inang ki Juan. Dinundunireno pangafuwanirana Judyu sey Jerusalem ki Juan ta ibebu'da nu sanneno katolena. ²⁰Amme neyimaddi Juanino kakuruwan, nu ammena lud nepunnuwa nassapit si, “Bakkannakino Kristo a dinunduni Dios.”

²¹“Inyaka mat?” kunda sikwana. “Ikka nalangi Elias a gumalabbun si'ina kunda si muli kappay?”

“Bakkan,” kunni Juan.

E nekunda kappay si, “Tantaro nu ikkeno gumalabbuna aggararonammi?”

“Bakkampay,” kunna.

²²“Nu kunnenoy, inyaka mat? Ituldum mantu ta warana a sapitammi sino nanundunira sikwami. Sanneno sapitannu mappeafu sikwam?”

²³“Ikkanakino neyakkuruwanino neturakki Isaias a gumalabbun si'ina sapitanna si wara magyan sey kalolowata mikulawu sino tolayira si, ‘Pallawarandawino dalana pangannanino Afutama gumamwang.’”^c

²⁴Wara so kunnenoy, inayira a dinundunino Fariseowera, ²⁵kunda kappay ki Juan, “Nu bakkangkeno Kristo onnu i Elias onnu ino gumalabbuna gumamwang, sangka lang mantuwa mamawtisar?”

²⁶Sinabbi Juan si, “Danum pelangino pamawtisarku sino tolayira, udde ana sikwayu sito ingkeinino ammeyu naimunuwan nu inya. ²⁷Antuweno metufad sikwak. Ino kakuruwana, massiki ino muttad sino gakanneno sapatu'na, ammena meannunga akwangku se medayawingke amma sikwak.”

²⁸Amminira yawa nakwa, nakwera ammin sey Betania sino dammanggenyo wawwanga Jordan a nababbawtisarani Juan.

^c 1:23 Isaias 40:3

Ino Karnerowa Mewa'lat Ki Dios

²⁹Waso kadarama'nenoy, inita i Juani Jesus a umara'ni, e sinapi'na si, “Itandaw lud, antuyanino karnerowa neya'da i Dios a mewa'lat takesi ariyanneno liwa'na tolayira sito lubag. ³⁰Antuyanino sinapikkuwa metufad sikwaka nangatu amma sikwak, se anen massiki sin ammek kepay neyanak. ³¹Massiki ikkanak si'in, ammek naimunuwan nu inya. Udde ino gakkagguwa mamawtisar sino tolayira si danum, takesi mepakaammu sikwayuwa gakagaka i Israel si antuweno dinunduni Dios.”

³²⁻³³Nepakaammuwi Juanino nakwa e sinapi'na si, “Sin pittana, ammek gakkuruwa naimunuwan nu inya, udde i Dios a nanundun sikwaka mamawtisar sino tolayira si danum, sinapi'na sikwak si, ‘Maitammeno Espirituk a maddassag sino tata tolay ta magyan sikwana, e antuneno mamawtisar sino tolayira sino Espirituk.’ E gakkuruwa initakino Espirituwi Dios a kunnangke kalapatiya naddassag ki Jesus e nagan sikwana. ³⁴Gafu sino nitangku sinay, ita'daggu si antuweno Abbingi Dios.”

Ino Palunguwa A Adalani Jesus

³⁵Waso kadarama'na kappay inoy, agyanda Juan annino adwera a adalanna. ³⁶Nedipa'na i Jesus a matta'lib, e sinapi'na si, “Antuwenayino karnerowa neya'da i Dios a mewa'lat.”

³⁷Wasin diningngaggino adwera a adalanino sinapiti Juan, dinandanira ki Jesus. ³⁸Nallangiyi Jesus, initanera a dumandan, e nebebu'na si, “Wara sapitandaw?”

E sinabbadda si, “Rabbi, sintawino pagyanannu?” (Ino anggamma sapitannino Rabbi, Mesturu.)

³⁹E sinapiti Jesus sikwara si, “Intam ta maitayu.” Antu gafuna, nebulunira ki Jesus e inanda initeno pagyananna, e naganira sinay si alas kwatro kiyad si gafi.

⁴⁰Ino tata sikwara a naningngag sino sinapiti Juan anna dinandan ki Jesus, i Andres a kolaki Simon Pedro. ⁴¹Kinangkamanna a sinufuki Simon e sinapi'na sikwana si, “Sinumpalammiyeno Mesias.” (Ino anggamma sapitan, ino Kristo a dinunduni Dios sito lubagga matturay.) ⁴²Neiyangnga i Simon ki Jesus. Sinulangngani Jesusi Simon, kasena sinapit sikwana si, “Ikka i Simon a abbingi Juan. Nganandakana si Cefas.” (Iyawa angan, kakunna i Pedro a ino anggamma sapitan, batu.)

Ino Nayani Jesus Sikwara Felipe Anni Natanael

⁴³⁻⁴⁴Waso metufara aw, dinandammi Jesus a umang sey probinsiya a Galilea. Sinumpalannani Felipe a kalubbunanda Andres anni Pedro a

taga-Betsaida, e sinapi'na sikwana si, “Mebulungka sikwak ta mabbalika si adalangku.”^d

⁴⁵I Felipe, inangnga inintufuki Natanael, e wasin sinumpalanna, nekunna sikwana si, “Sinumpalamminino tolaya neturakki Moises sino leburuwa neturakkanino lintig anna neturak kappayino gumalabbunira si'in. Antuwi Jesus a taga-Nazaret a abbingi Jose.”

⁴⁶Sinabbi Natanael si, “Ma, wara kad nalawad si maggabwat sey Nazaret?”

“Anta lud ta itannu,” kunni Felipe.

⁴⁷Wasin inita i Jesusi Natanael a umara'ni, sinapi'na si, “Antuwenayino gakkuruwa gaka i Israel a awaningke nassisiriyanna.”

⁴⁸“Sanneno nangammuwannu sikwak?” kunni Natanael.

E kunni Jesus sikwana si, “Initatakan sin aggatutturannu sino fungalla kayuwa igos sin ammeraka kepay inayani Felipe.”

⁴⁹“Afu, ikka ma'lurino Abbingi Dios,” kunni Natanael, “ikkeno Ariya aggataronammi sito Israel.”

⁵⁰E nekunni Jesus si, “Ma, kuruwannumpay si ikkanaki Kristo gafu sino nassapitangku si initataka sino fungalla kayu? Oddu kepeneno maitayuwa kakka'baw amma sinoy.” ⁵¹E sinapiti Jesus sikwara ammin si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayuwa maitayuneno langita mabukkatan andino anghelira i Dios a muluuliya maddassag anna sumullu sikwaka Abbingna Tolay.”

Ino Kasar Sey Cana

2 ¹Wasino mekatalluwa aw, aneno kasar sey Cana a tata a lubbunna Galilea. Ana sinayino ina i Jesus, ²e naayangkappayi Jesus andino adalannera. ³Wasin naambutinnino tayug, ^e sinapitino ina i Jesus sikwana si, “Naambutinnino tayuwa inumanda.”

⁴E nekunni Jesus si, “Ina, ammemmad sapitannino akwangku. Ammena kepay nada'ngeno tiyempoka mangipaita sino pannakadamak.” ⁵E sinapitino inana sino kaduffunandera sinay si, “Akwandaw massiki sanneno pakwana sikwayu.”

⁶Aneno gagangena Judyu mapeafu sino fustuwa akwanda a mamaggu. Antu gafuna, aneno annammira a darokkalla angang sinaya madanuman si lima lateno kadda tata.^f

⁷E kunni Jesus sino kaduffunandera si, “Pannundawino angangira si danum.” E pinannura amminino angang. ⁸Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Maggauggayu takesi iyandaw sino makammu sino kasaran.”

^d 1:43-44 Ino sapitanna sino dami'na Griego: “Dumandangka sikwak.” ^e 2:3 Ino tayungnga Judyu, naangwa si diyuna ubas. Kunnangke bawuwa tayungngeno katuyangnga. ^f 2:6 Lima a lata onnu tatuta litro onnu adwafulu onnu tallufuluwa galon.

Antuweno inangwara, ⁹e nabbaliyen si tayuwino danum, e sininsimanino makammu. Gafu se ammena ammuweno naggabwatanino nalawara tayug, se ino pelang kaduffunandereno nakaammu, nepaayangngeno lalakiya makkasar, ¹⁰e sinapi'na sikwana si, “Sannera yaw, se gagangayino tolayira a iyuntara a iyannayino nalawara tayug, takesi nanu nakaodduwerana ninum, kasera ilawanino narakkatta tayug. Udde ikka, tangananino inangwam se nangambutannuwa nelawanino kalalawaran.”

¹¹Inaya inangwa i Jesus sey Cana a tata a lubbunna Galilea, antuweno palunguwa kakka'bawa inangwana a mangipaita sino pannakadamana. E nanguruwino adalannera sikwana.

¹²Wasin nabalinin inoy, inanda Jesus annino inana, ino kakkola'ngera andino adalannera sey Capernaum. Ammera mabaya magyan sinay.

Ino Nappaanawani Jesus Sino Mallakuwera Sino Templo
(*Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-19; Luc. 19:45-48*)

¹³Wasin ara'niyennino fiyestana Judyu a ngananda si La'wutan, inanda Jesus sey Jerusalem. ¹⁴Sinallung sino Templo, e dina'nganeno mallakuwera si baka, karnero, anna kalapatiya mewa'lat ki Dios, andino gumatalyatira si pirak. ¹⁵Nangwa i Jesus si lufira siwa'wa'na, e nepaanoneno mallakuwera, e dinulinneno ammina karnerowera andino bakera sino lawan. Newari'nenno pirakino gumatalyatira, e iletwana kappayino lamisaandera. ¹⁶Sinapi'na sino gumalakuwera si kalapati si, “Ilawandawira yan! Ammeyu pabbalin si allakuwan yo balayi Amak!” ¹⁷Wasin initennino adalanira i Jesusino inangwana, dinandandeno neturak sino sapiti Dios a sapitanna si, “Afu Dios, ino nappelota angngikalok sino balem, antuneno katayangku.”^g

¹⁸Gafu sino inangwa i Jesus sino Templo, sinapitino pangafuwaniwira Judyu sikwana si, “Sanneno kakka'bawa ipaitam sikwami ta ipakurungnguveno kalintiyannuwa mangwa si kunnenoy?”

¹⁹Sinabbi Jesus si, “Darallandaw yo balayi Dios ta patta'daggangku kappay si tallu aw.”

²⁰“Ma?” kunnino Judyuwera. “Mepata'dangngu kappay si tallu aw iyawa Templo? Gampade napata'dag yaw si appatafulu e annamma run.”

²¹Udde ino balayi Dios a sinapiti Jesus, ino bagginangkepuy. ²²Antuweno wasin natayi Jesus e nangngangoli kappay, dinandammimo adalannera inoya sinapi'na, e nattalagarinano angngurudda sino neturakka sapiti Dios annino sinapiti Jesus.

²³Odduweno nangurug ki Jesus sinoya nakifiyestanna sey Jerusalem, se initareno kakka'bawa senyala inangwana. ²⁴Udde amme nattalakki

^g 2:17 Salmo 69:9

Jesus si gakkuruwino angngurudda sikwana, gafu se ammunna amminino nakamma tolay. ²⁵ Ammena maawag si wara massapit sikwana mappeafu sino tolayira, se ammunanino ana sino nakanda.

Ino Nattatabbanda Jesus Anni Nicodemo

3 ¹ Agyanino tata a pangafuwanna Judyu a Fariseo a mingngan si Nicodemo. ² Wasi tata gafi, inangngi Nicodemo ki Jesus e sinapi'na si, “Afu, ammumi si i Diosino nanundun sikwama manuldu sikwami. Se awaningke a makaangwa sino kakka'bawa senyala inangwam nu awani Dios sikwana.”

³ E sinabbi Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwam, awana tolaya mesapat sino patturayani Dios nu ammena mepidwa a meyanak.”

⁴ E nebebuti Nicodemo si, “Damana kadda mepidwa a meyanakino tolay nu dokallin? Ma, damana a muli sino kuyungino inana ta meyanak kappay?”

⁵ E nekungkappayi Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwam, ammena mesapatino tolay sino patturayani Dios nu ammena meyanak si danum annino Espirituwi Dios. ⁶ Se ino iyanakino tolay, antuweno abbing inaya tolay. Udde ino mepidwa a meyanak sino Espirituwi Dios, antuweno abbingi Dios. ⁷ Ammeka mantu makka'baw sito sapitangkuwa mepidwakayu nadda meyanak. ⁸ Se massiki madyata maawatanino makwa, makwa kappay. Kakunnaneno bayabbag, ammetam ammuweno naggabwatanna onnu ino ira'bunna, se kiyara anggamma, antuweno pabbayabbagganna, udde madingngaddangkepayino ungunnga. Kakunna kappayino makwa sino amminira a meyanak sino Espirituwi Dios.”

⁹ E nebebukkappayi Nicodemo si, “Ansanna lang makweno kunnenoy?”

¹⁰ E sinapiti Jesus sikwana si, “Ma, ikka keneno tata a madayawa mesturu sito Israel, gampade ammengepay maawatan yaw? ¹¹ Gakkurug yo sapitangku sikwam. Ino sapitammi sikwayu, antuweno inammumi annino initami. Udde ammeyu kepay kuruwan. ¹² Nu ammeyu kinuruwino sinapikku mappeafu sino makwa sito lubag, ansandawino mangurug nu wara sapitangku mappeafu sey langit? ¹³ Awaningke a sinullu sey langit takesi itulduneno ana sinay, nu bakkannappelanga Abbingnga Tolaya naggabwat sinay. ¹⁴ Inona makwa sikwak, kakunnenno nakwa sino sinan ulagga nedikkatti Moises si kayu e netayangnga sin nannodoyuwanda sey kalolowat.^h Se ikkanak kappaya Abbingnga Tolay, maawag si melansa'nga sino krus anna metayak ¹⁵ takesi nu inyeno mangurug sikwak, maa'dan si biyaya mannayun,” kunni Jesus.

¹⁶ Gafu se nappelalotino agganggammi Dios sino tolayira sito lubag, dinundunnenno tatatata ke a Abbingnga a matay, takesi ammina

^h 3:14 Iyawa istoriya, masumpalan sino Numero 21:4-9

mangurug sikwana, ammera makastigu, nu ammera lud maa'dan si biyaya manayun. ¹⁷Se amme dinunduni Diosino Abbingnga sito lubag ta kastigunneno tolayira, nu ammena lud ta isala'ngera. ¹⁸Amminira a mangurug sikwana, ammera makastigu. Udde ino ammera mangurug, naukumiran a makastiguna, se ammera mangurug sino tatatata ke a Abbingi Dios. ¹⁹Antuyawino gafuna a makastiguwerana: inang sito lubaggino sirwata mawwaldag sino nakammino tolayira, udde paanggandeno lammuk amma sino sirwat, se narakkattino aggangwara. ²⁰Se ino mangwera si narakkat, ka'gandeno sirwat, e ammera anggamma umara'ni sinay, tantaro nu maiteno kinarakka'da. ²¹Udde ino tolayira a manuntul sino kakuruwan, angganda a umara'ni sino sirwat takesi mepaita si i Diosino naggabwatanino nalawara akwanda.

Ino Sinapiti Juan A Gumabawtisar Mapeafu Ki Jesus

²²Wasin nasinduwenoy, inanda Jesus andino adalannera sey probinsiya a Judea, e naganira sinaya mamawtisar sino tolayira. ²³I Juan kappay, mamawtisar sey Enon a ara'ni sey Salim se odduwa danum sinay. Madadarandanino tolayira a umang sikwana ta mappabawtisarira, ²⁴se amme keday nabaluri Juan sinoy.

²⁵Ino adalanira i Juan, nakitukkiyera sino tata a Judyu mapeafu sino abbawtisarda. ²⁶Gafu sino kunnenoy, inangngino adalannera sikwana, e sinapi'da si, "Afu, madandammuwenin bulunnu sin naganantam sey dammangnga Jordan a antuwenin sinapi'nu sikwami? Sitoya, mamawtisaringkappay, e antuweno angan amminino tolayira."

²⁷Sinabbi Juan si, "Ammekayu maddararan sinay, se awana tolaya makaangwa si kunnenay nu amme urayi Dios. ²⁸Diningngaddawin sinapikkuwa bakkannakino Kristo, nu ammerak lud dinunduni Dios a maunta sikwana ta paddadanangkuweno tolayira a mangurug sikwana. ²⁹Ino keampariyanna, kakunneno bulunino lalakiya mangatawa a makammuwa midadan sino kasar. Massiki bakkanna antuweno mangatawa sino bafay, maanggangkappaya makikasar, se dingngagganneno sapitannino bulunna. Kunnantu, ikkanaka nidadan sino tolayira sino gamwanganino Kristo, maanggammak kappay sito ingkein. ³⁰Umoddu naddino maddayaw sikwana e bumibissangngino dumandan sikwak."

Ino Naggabwat Sey Langit

³¹Ino naggabwat sito lubag, akwa yo lubag pelang, e ino pelang ammunna sapitan, ino mapeafu sino ana sito lubag. Udde ino naggabwat sey langit, medayaw amma sino ammina naggabwat sito lubag. ³²Massiki sapitanneno initana annino diningngangnga, kunnangke awana mangurug sino sapitanna. ³³Udde ino manguruwira sikwana, ita'dadda

si gakkuruwino sapiti Dios. ³⁴Se ino dinunduni Dios, awana sapitanna nu bakkampelangino neapasapiti Dios sikwana, se ana sikwaneno ammina pannakadameno Espirituwi Dios. ³⁵Gafu se nappelalotino agganggammii Dios sino Abbingnga, netala'ngeno ammin sikwana. ³⁶Ino mangurug sino Abbingnga, mabiyangnga si makkikiyad. Udde ino ammena mangurug sikwana, ammena maa'dan si biyaya mannayun, nu amme lud kastiguni Dios si makkikiyad.

Ino Nanguruwanino Bafaya Taga-Samaria

4 ¹Ino Fariseowera, diningngadda si oddu kanuweno dinandan ki Jesus annino binawtisarannera amma sino binawtisarani Juan. ²Udde si kakurungnga, bakkanni Jesusino mamawtisar, nu bakkampelangino adalannera.

³Wasin inammuwanda Jesus si kunnenayino diningngaggino Fariseowera, nanawira sey Judea ta muliyera sey Galilea. ⁴Maawag si mallakarira sey probinsiya a Samaria, ⁵e ginamwangira sey Sicar a tata a lubbun sinay. Inaya lubbun, ara'ni sino lubagga neya'da i Jacob sino abbingnga a i Jose si'in. ⁶Agyangkappay sinayino bufuna kinokkofani Jacob. Naayangnginni Jesus a mallakad se tangnganawin, e nattuttud sino arurungngenaya bufun. ⁷⁻⁸E ino adalannera, inangngira sino lubbun ta maggatangira si akkananda.

Wasino inanawiran, agyanino ginamwanga bafaya taga-sinaya umang manab sino bufun, e sinapiti Jesus sikwana si, “Makiinumak abbuwi.”

⁹“Ma, ansangka mangke makiinum sikwak, gampade Judyuka anna Samaritanak?” kunnino bafay. (Se ino Judyuwera, ka'ganda usarannino akwana Samaritanowera.)

¹⁰E netabbi Jesus si, “Nannud inammumino iya'da i Dios anna nu inyaka marang si danum, ikka naddino marang sikwak ta iya'dak sikwamino danuma mappabiyag.”

¹¹E sinapitino bafay si, “Afu, ata'nang yo bufun e awana panammu. Sintomantuweno pappannu sino danuma mappabiyag? ¹²Lambawannu kaddino gagginafutama i Jacob a nappaillaluput sitawa bufun sikwami? Se iyawa bufun, antuweno panafanda andino ana'ngera, anna pinumanino ayandera.”

¹³Sinapikkappayi Jesus si, “Ino uminum sito danumma yaw a bufun, mauwokappena. ¹⁴Udde ino uminum sino danuma iya'dak, awaninna a mauwaw sikwana. Se ino danuma iya'dak, mabbali si kunnangke bitufuta ammena mabbat sino dolamma baggina, e manga'da sikwana si biyaya mannayun.”

¹⁵Wasinoy, kunnino bafay si, “Afu, a'danna'mantu sino danummuwi, takesi ammekuna mauwaw anna ammekungkappena mannotonut sitawa manab.”

16E sinapiti Jesus si, “Angka ayanino atawam ta mulikayu taw.”

17“Awana atawak,” kunnino bafay.

E sinapiti Jesus si, “Gakkurug yan sinapi'nuwa awana atawam, 18se namillimakana nangatawa, e ino lalakim sito ingkein, bakkanna atawam. Antuweno gakkuruwino sinapi'nu sikwak.”

19E sinabbino bafay si, “Afu, gumalabbungka ikka. Ana mantuweno ibebukku sikwam. 20Sintawino fustuwa paddayawantam ki Dios? Sitawa kulurino paddayawanino gagginafumi ki Dios. Udde ikkayuwa Judyu, sapitandaw si sey Jerusalem pelangino fustuwa paddayawantam ki Dios.”

21Wasinoy, sinapiti Jesus sikwana si, “Kuruwanna naddino sapitangku sikwam, madatangngeno awa bakkan sito kulud anna bakkangkappay sey Jerusalem paddayawanino tolayira ki Dios a Amatam. 22Ikkayuwa Samaritano, ammeyu inammuwi Dios a dayawandaw, udde ikkamiya Judyu, ammuymiyeno dayawammi se ino mangisalak si ammina tolay, neyanaka Judyu. 23Ino kakuruwanna, nadatangnginnino awa ino gakkuruwira a maddayaw ki Dios, maggabwatino addayora so nakanda a bakkampelang sino bifidda ta tuntulandeno kakuruwana kinadiosna, se antuweno anggammi Dios a akwanino maddayawira sikwana. 24Se i Dios, espirituwa ammena maita. Kunnantu, ino maddayaw sikwana, dayawanna nad sino nakamma a tuntulanneno gakkuruwa kinadiosna.”

25Wasinoy, kunnino bafay si, “Ammukun si gumamwangngeno Mesias a minggan si Kristo, e ipakaammuneno ammina ammetam inammu.”

26Netabbi Jesus si, “Ino sinapi'nuwa gumamwang, ikkanak inaya makitatabbag sikwam.”

27Wasin aggedamadamikkepayi Jesus, ginamwangino adalannera. Nakka'bawira a nita ki Jesus a makitatabbag si bafay. Udde awan sikwara a nappakibebut nu sanneno awanna bafay onnu nu sanneno gafuna a makitatabbi Jesus sikwana.

28Waso kunnenoy, inanawanino bafayino gafana e nuli sino lubbunda. Sinapi'na sino kalubbunannera si, 29“Antam itanino lalakiya nassapit sikwak sino ammina inangangwak. Adasi antuweno Kristo a dinunduni Dios?” 30E inangngira ammin sino agyanani Jesus.

31Wasin a'anawino bafay, sinapitino adalanira i Jesus sikwana si, “Afu, mayan ammeka mangngan?”

32Udde sinapi'na si, “On, se aneno akkanangkuwa ammeyu ammu.”

33Antuweno nakkakibikibebutino adalannera si, “Warada niyang si akkananna?”

34Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Ino akkanangkuwa mamiyag sikwak, antuweno pangwangku sino anggammino nanundun sikwak anna balinangkuweno nepakwana sikwak. 35Aneno assapitandawa ‘Appata dakkino taronan, kasena aggarani.’ Udde ino sapitangku sikwayu, aggaraniyen sito ingkein. Itandonaddino tolayira a umara'ni sikwatam.

Ireno amparyangku si maganiyen nad ingkein. ³⁶Antuweno nalawad nu iyafuyunnino maggani. Gakkuruwa malabutangkayuna sino akwandawa mappakurug sino tolayira sikwak takesi maa'danira si biyaya manmayun. Kunnantu, ino nabbiniyera sino sapiti Dios, makilanggakira sikwayuwa maggarani. ³⁷Gakkuruggappayino assapitanda si, 'Tateno mabbini, tangananino maggani.' ³⁸Dinunduntakayuwa maggani sino ammeyu nayangngan, e sitoya, malabutangkayuwa maggani sino nayangnganino korwanira."

³⁹Odduwera a Samaritano sinaya lubbuna nangurug ki Jesus gafu sino nassapitanino bafay si, "Sinapi'na sikwakino ammina inangangwak." ⁴⁰Antu gafuna, wasin inangngira ki Jesus, inaranda si magyan nad sikwara. E nagan sinay si adwa aw. ⁴¹Oddu kappayino nangurug sikwana gafu sino tulduna. ⁴²E sinapi'da sino bafay si, "Ino angngurummi sito ingkein, bakkampelanga gafu sino sinapi'nu, nu ammena lud gafu se diningngammiyeno tulduna, e ammumin si gakkuruwa antuweno dinunduni Dios a mangisalak si ammina tolay sito lubag."

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Abbingino Tata Ofisial

⁴³Wasin adwa awinda Jesus sinay, nanawira sey Samaria, e inangngira sey probinsiya a Galilea a antuweno naddokallanna. ⁴⁴I Jesusingkepayino nassapit si, "Awana gumalabbun si dayawannino kalubbunannera."

⁴⁵Udde wasin ginamwangira sey Galilea, maanggammino kalubbunannera a nappagamwang sikwana, se initara amminino kakka'bawa inangwana sey Jerusalem sin nakifiyestanda sinay.

⁴⁶Waso kunnenoy, nulira Jesus sey Cana a lubbunna Galilea a antu kappayino nappabaliyanna sino danum si tayug. Ana sinayino tata ofisialna gubiyernuwa matakitino abbingnga a lalaki sey Capernaum. ⁴⁷Wasin diningngaggino ofisial si ginamwangi Jesus sey Galilea a naggabwat sey Judea, inang nappekakallak sikwana ta umangngad sey Capernaum ta pabbattunoyanneno abbingnga a gapapatayin. ⁴⁸E sinapiti Jesus sikwana si, "Ammeyu ma'lud mangurug nu awana itandaw si kakka'baw."

⁴⁹Udde sinapikkappayino ofisial si, "Afu, anta lud, tantaro nu matayino abbingku."

⁵⁰"Umanokan," kunni Jesus, "nabbattunoyinnino abbingngu." Kinurungngeno sinapiti Jesus, e nanawin.

⁵¹Wasin agyangkepay sino dalan sino metufara aw,ⁱ dinambalнено aripannera a umang mipakaammu sino nabbattunoyanino abbingnga. ⁵²Nebebu'na nu kanseno nabbattunoyanna. E kunda si, "Madikig

ⁱ 4:51 Inang si kappatafulu si adwa a kilometroweno kaaroyuweno Capernaum sey Cana.

singgafiyeno naariyanneno patuna.”⁵³ Nadandammino ama si antuweno oratta nassapitani Jesus si, “Nabbattunoyinnino abbingngu.” Antu gafuna, amminira a taabbalay, nanguruwira ki Jesus.

⁵⁴Antuwenayino mekadwa a kakka'bawa senyala inangwa i Jesus sey Galilea. Inangwanan inay sin nuliyan a naggabwat sey Judea.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Matakik Sey Betsata

5¹Wasin nabalín inoy, aneno fiyestana Judyu sey Jerusalem e inangngi Jesus a makifiyesta. ²Sey Jerusalem a ara'ni sino lalamwanganino karnerowera, aneno nabissokunga addiyutana nganannino Judyuwera si Betsata.^j Sino lebanna, aneno limera a kunnangke bawi, ³a antuweno passiyonganino odduwera a matakita tolay. Agyanino lappat, pilay, andino natayino gadweno baggira. [Nagyanira sinaya mattaron sino pabwalanino danum, ⁴se nu korwan kanu, aneno angheli Afu Dios a massibbuwa makkingkibung sino danum e ino mapalunguwa massibbu sinay nu makibung, maariyeno massiki sanna a taki'na.]^k

⁵Agyanino tata a lalaki sinaya tallufulu e walu runinna matakik. ⁶Wasin inita i Jesus, inammuwanna si nabayinna natakit, e kunna sikwana si, “Anggamuwa maari yan ikalom ya?”

⁷E netabbino matakik si, “Afu, anggangku, udde awana misibbu sikwak nu makibungino danum. Kinakkapangkumpaya inang, udde nauntananak.”

⁸Nekunni Jesus sikwana si, “Gumabwakkan, appannu yan afa'ngu, e umanokan.” ⁹Kaka'meng kelanga naariyeno taki'na, inappaneno afa'nga, e nanawin.

Inoya awa nabbattunoyanna, Sabadu, a antuweno pimwanganino Judyuwera. ¹⁰Antu gafuna, sinapitino pangafuwani-rana Judyu sino lalakiya naariyeno taki'na si, “Sannu lang aggaiggamman yan afa'ngu a kontara sino lintiddam sito awa aggimwanganam?”

¹¹E sinabbino lalaki si, “On lud, udde ino nari sino takikku, antuweno nassapit sikwak si appangkuweno afakku ta manawakun.”

¹²E nebebu'da sikwana si, “Inyeno nituldu sikwam si kunnenoy?”

¹³Udde ammena inammuwenaya lalaki nu inyeno nari sino taki'na, se nelallamuri Jesus sino kaodduwanna tolay e inalluweta inanaw.

¹⁴Ammena nabayag, dina'nga i Jesusino lalaki sino Templo, e sinapi'na sikwana si, “Itannu, nabbattunoykan. Ammekampena malliwat takesi awanimpena a kura narakkatta makwa sikwam.”

j 5:2 Ino neturak sino korwana manuskritu sino dami'na Griego, Betesda. Ino neturak kappay sino korwan, Betsaida. ^k 5:4 Ino bagga'na yaw [...], awan sino kaodduwana manuskritu sino dami'na Griego.

¹⁵Wasinoy, inanawino lalaki e inangnga sinapit sino pangafuwanirana Judyu si i Jesusino nari sino taki'na. ¹⁶Antuweno nangiyafuwanda a nilopalopetan ki Jesus, se kunnenayino inangwana so awa agгимwanganda. ¹⁷E sinapiti Jesus sikwara si, “I Dios a Amak, ammena ibbattanino tarabafuna a mimut si tolay massiki sino awna agгимwangan, e antu naggappayino akwangku.” ¹⁸Wasin sinapi'neno kunnenoy, nambubungutino pangafuwanirana Judyu sikwana e angganda si papatayanda, se ammena pelang kinontareno lintig mappeafu sino awna agгимwangan, nu ammena kappelud nekunnaneno baggina ki Dios sino nassapitanna si Amana i Dios.

Ino Kalintiyani Jesus A Abbingi Dios

¹⁹Wasinoy, sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu. Ikkanaka Abbingi Dios, awana damaka akwan nu ikkanappelang itata, nu amme'lubbelang akwanino itanguwa akwani Ama. Se ammina akwani Ama, antu kappayino akwangku. ²⁰Se i Ama, anggammandaka Abbingnga, antuweno ipaitana sikwak ammina akwanna. E ana kappeneno ipakwana sikwaka kakka'baw amma sinaya inangwak takesi makka'bokayu pena. ²¹Se i Ama, pangngangolinneno natay, e kunna kappeneno akwangkuwa Abbingnga, se biyangkuneno angganguwa biyayan. ²²Se bakkanni Ameno mangukum si massiki sanna a tolay, nu ammena lud neya'da sikwaka Abbingngeno kalintiyana mangukum, ²³takesi dayawanda'ngeno ammina tolay a kunna payino addayora ki Ama. Ino ammena maddayaw sikwak, ammera kappay dayawanni Ama a nanundun sikwak.

²⁴“Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino maddingngag sino sapitangku anna manguruggappay sino nanundun sikwak, mabiyangnga si makkikiyad. Ammenana makastigu se nalli'wen sino kakastiguwan si katayan, e naa'danin si biyaya mannayun. ²⁵Gakkuruggappay yo sapitangku sikwayu. Ino ammina tolay, kunnangke natayira se nekatwayira ki Dios. Udde nada'ngennino awa massiki ino kunnangke natayira, dingngaggandeno sapitangkuwa Abbingi Dios, e nu manguruwira sino diningngadda, biyangkuwera si makkikiyad. ²⁶Se i Ama pelangino manga'da si biyag, e kunna kappay sikwaka Abbingnga, se neya'dana sikwakino kalintiyana manga'da si biyag. ²⁷E neya'dana kappay sikwaka Abbingngeno kalintiyana mangukum sino tolayira, se ikkanakino Abbingnga Tolay. ²⁸Ammekayu nad makka'baw sito sinapikku, se mada'nganeno awa amminira a natay, dingngaggandaneno damikku, ²⁹e mangngangoliyerana ammin. Ino nangwera si nalawad, maa'danirana si biyaya mannayun, udde ino nangwera si narakkat, maukumirana anna makastiguwerana si makkikiyad. ³⁰Awana damaka akwan nu ikkanappelanga itata. Sino pangukumangu sino tolayira, kanayungkuwa tuntulannino sapitanni Ama sikwak. Antu gafuna, fustuweno

akwangkuwa mangukum, se bakkannino anggangkuweno tuntulangku, nu bakkannino panggammanino nanundun sikwak.”

Ino Mamakuruwira Mappeafu Ki Jesus

³¹ “Nu ikkanappelangino mamakurug sino baggikungkepay, ammena nalang makuruwino sapitangku. ³² Udde ana kappayi Ama a mamakurug mappeafu sikwak, e ammu si gakkuruwino sapitanna.

³³ “Aneno dinundundawa inang ki Juan a nappakibebut sikwana, e sinapi'nenno kakuruwan mappeafu sikwak. ³⁴ Ammek karug awannino tolaya mamakurug mappeafu sikwak, udde nepadandangku pelang sikwayuweno sinapiti Juan takesi kuruwandonad e mesalangkayu. ³⁵ I Juan, meamparig si massirwata lampara, se ino tulduna, nawwaldag sino nakammino tolayira. Maanggangkayuwa naningngag sino tulduna si bisangga tiyempo. ³⁶ Udde sitoya, aneno mamakurug sikwayu si gakkuruwino sapitangku e nadadammam amma sino sinapiti Juan. Ino akwangkuwera a ipakwa i Ama sikwak, ireno mappakurug si i Ameno nanundun sikwak. ³⁷ I Ama a nanundun sikwak, antuwengkepayino mamakurug mappeafu sikwak, udde ammeyungke diningngaggino dami'na anna ammeyu kappay initeño akkakokwana. ³⁸ Ammeyu nepattalaginarino sapi'na sino nakandaw se ammeyu mangurug sikwaka dinundunna. ³⁹ Adaadalandawino sapiti Dios a nepetura'nga si'in se natalangaggayu si sumpalandaw sinayino kabiyayandaw si makkikiyad. Ikkanakino nasapit sinaya neturak, ⁴⁰ udde ammeyu kepay anggamma mangurug sikwak takesi a'dantakayu nad si biyaya mannayun.

⁴¹ “Ammek tarakannino pidayawanino tolayira sikwak, ⁴² udde ammu si ino kedayawandawino tarakandaw se awaningke aggangandaw ki Dios. ⁴³ Ino inangngangku sitaw, dinundundaki Ama si pannakabaggina, udde inammerak. Gampade nu wara korwana gumamwanga urenangkepay, antuweno iyataldaw. ⁴⁴ Ammeyungke dama a mangurug sikwak, se ino pelang anggangandaw, ino pakkadayadayawandawingkepay, e ammeyu tarakannino pidayawan naddino gakkuruwa Dios sikwayu. ⁴⁵ Ammeyu nad dandamman si ikkanakino midarum sikwayu ki Ama, se ino midarum sikwayu ino neturakki Moises. Innanamandaw si mesalangkayu nu kuruwandaw inaya netura'nga, udde ammeyu kinurug, ⁴⁶ se nannud kinuraddaw inay, kuruwandak kappenad, se ikkanakino nasapit sinaya netura'nga. ⁴⁷ Udde gafu se ammeyu kinurug inaya netura'nga, ansandawino mangurug nu sapitangku pelang?”

Ino Namakkanani Jesus Sino Nasuruk Si Limarifuwera A Tolay (*Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44; Luc. 9:10-17*)

6 ¹ Wasin nalla'wutino pipidya aw, naddammanda Jesus andino adalannera sino bebaya Galilea a ngananda kappay si bebaya

Tiberias. ² Odduwera a tolaya dinandan sikwara, se initareno kakka'bawa inangwana sino natakitira. ³ Nanu'dura Jesus sino kulud e nattutturira sinay. ⁴ Sinoya aw, ara'niyennino fiyestana Judyu a ngananda si La'wutan.

⁵ Wasin nedipati Jesusino odduwera a tolaya umang sino agyananda, sinapi'na ki Felipe si, “Sintawino pappantam si ipakkantam sino tolayira ya?” ⁶ Ammuwi Jesusino akwanna, udde nebebu'na pelang inay, ta pangitanna nu sanneno akwani Felipe.

⁷ E sinabbi Felipe si, “Massiki pipidya a rifuweno¹ iyatantam si akkananda, ammena makabalin sikwara, massiki aggabisingganda pelang.”

⁸ Wasinoy, sinapitino tata adalanna a i Andres a kolaki Simon Pedro si, ⁹ “Aneno tata abbinga lalakiya nabbalibal si lima bila a tinapay anna adwaggiya tinapa. Udde ma, makabalin yaw sino odduwera a tolay?”

¹⁰ “Pattutturandawira abbu,” kunni Jesus sino adalanira. Kakaddattan sinay, e antuweno nattutturano tolayira. Kalimarifuweno kaodduweno lallakiyera, fera pelangino bafabbayira andino aanakira. ¹¹ Inappa i Jesusino tinapay, nappasalamat ki Dios, kasena nepeyannay sino adalannera sino tolayira a aggatuttud sinay. Kunna kappayino inangwana sino tinapa, e nangngan amminino tolayira kiyad si nassongkalira.

¹² Wasin nabattuwiran ammin, sinapiti Jesus sino adalannera si, “Amamungandawino nabuna ta awana madadak.” ¹³ Inamamundeno binuneno tolayira sino lima a tinapay, e karadwa a basketino napannu sino namama'makka binunara.

¹⁴ Wasin initeno tolayira inoya kakka'bawa inangwa i Jesus, sinapi'da si, “Antuwen yawino gumalabbuna aggataronantama umang sito lubag.” ¹⁵ Udde i Jesus, nelasinna si patutanda a mabbali si arira, antuweno inanawannera e inang nagan sino kulura itata.

Ino Nallakarani Jesus Sino Utunna Danum

(Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52)

¹⁶ Wasin mallammukin, inangngino adalanira i Jesus sino dappi'na bebay. ¹⁷ Nattakayira si abang ta maddammangira sey Capernaum. Lammukin, udde amme kepay ginamwangi Jesus.

¹⁸ Kaka'meng kelanga nabbayabbag si natuyag e nappalungino danum. ¹⁹ Wasin nabaya nappaluwera a kina'nareno lima onnu annamma kilometro, initara i Jesus a mallakad sino utunna danuma marara'ni sikwara, e nakatalawirangke. ²⁰ Udde sinapiti Jesus si, “Ammekayu mattalaw se ikkanak.” ²¹ E kasera pay maanggamma nappatakay ki Jesus, e kaka'meng kelanga ginamwangira sino umangnganda.

¹ 6:7 Ino sapitanna sino dami'na Griego, adwatuta dinariyu. Ino tata a dinariyu, nabbalor si tandan si tata si aw.

Ino Pintarakanino Tolayira Ki Jesus

²²Wasi kagigi'ba'na, ino kaodduwana tolaya naanawan sey dammang, aggtaronanda i Jesus. Se initara si ammena nakitakay sino adalannera, gampade ammura si awana korwana abang sinay a pattakayanna. ²³Wasinoy, ginamwangino korwanira a abanga naggabwat sey Tiberias a inasip sino ga'dang a ara'ni sino pamakkanani Jesus sino tolayira sin nabalininna nappasalamat ki Dios. ²⁴Wasin naammuwanino tolayira si awani Jesus andino adalannera, nattakayira sinayira a abang a inang sey Capernaum ta tufukanda i Jesus.

Ino Keyampariyani Jesus Si Maakkana Manga'da Si Biyag

²⁵Wasin gina'dangino tolayira sey Capernaum, sinumpalanda i Jesus, e sinapi'da sikwana si, "Afu, kanseno ginamwangannu sitaw?"

²⁶E sinabbi Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, tufukandak, bakkanna gafu se naawatandawino kakka'bawa inangwak, nu ammena lud gafu se pinakkantakayu e nabattuggayu. ²⁷Bakkan naddino maakkana madarallino aggadandammandaw, nu ammena lurino maakkana mabbalanayun, a antuweno manga'da si biyaya mannayun. Ino manga'da sinaya maakkan sikwayu, ikkanaka Abbingnga Tolay, se ikkanakino nitalakkani Dios a Ama sinaya kalintiyen."

²⁸Wasinoy, nebututino tolayira sikwana si, "Sanna mantuweno nalawara akwammi takesi tuntulammiyeno panggammani Dios?"

²⁹E netabbi Jesus sikwara si, "Ino anggammi Dios a akwandaw, manguruggayu nad sikwaka dinundunna."

³⁰Wasinoy, kunda kappay sikwana si, "Sanna mantuweno kakka'bawa senyala ipaitam sikwami takesi manguruggami sikwam? Wara nad akwannu, ³¹se i Moises, pinakkanneno gagginafutamira si mana sin nagananda sey kalolowat. Kunna kappayino nepeturakki Dios a kunna si, 'Pinakkandera si maakkana naggabwat sey langit.'"^m

³²Sinabbi Jesus si, "Gakkurug yo sapitangku sikwayu, bakkanni Moisesino nanga'da sino maakkana naggabwat sey langit, nu bakkan luri Ama. E ino nakkanda si'in a naggabwat sey langit, bakkan inayino gakkuruwa maakkana iya'da i Dios sikwayu sito ingkein. ³³Se ino gakkuruwa maakkana iya'da i Dios, antuweno maggabwat sey langita manga'da si biyaya mannayun sino tolayira."

³⁴E sinapi'da sikwana si, "Afu, a'a'dandakami si kunnayana maakkan."

³⁵Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, "Ikkanakino anggamma sapitannino maakkana manga'da si biyag. Se ino umang sikwaka

^m 6:31 Exodo 16:4, 15; Salmo 78:24 Ino nepingnganda si mana, kunnangke bibissangngira a bukalla nafuraw anna namit. Naggabwat sey langit si gafiya kunnangke dinnu.

mangurug, ammenana mabisinan anna ammenana mauwaw. ³⁶Udde ikkayu, massiki initarakun, ammekayu kepay mangurug. Antu kappayino sinapikku sikwayu si'in. ³⁷Amminneno netalakki Ama sikwak, manguruwirana sikwak. E amminira a mangurug sikwak, ammekirana ammayan. ³⁸Se ammek naddassa naggabwat sey langit takesi akwangkuweno panggammangu, nu ammena lurino panggammanino nanundun sikwak. ³⁹⁻⁴⁰E ino panggammani Ama a nanundun sikwak, imutangkungke ino netala'nga sikwak takesi awaningkena malallag sikwara, nu ammekira lud pangngangolin ammin naso uddina aw. Se anggama si ammina mangammu anna mangurug sikwaka Abbingnga, mabiyayirana si makkikiyad.”

⁴¹Wasinoy, adadumulino Judyuwera gafu sino sinapiti Jesus si antuweno maakkana naggabwat sey langit. ⁴²E sinapi'da si, “Bakkangkad yawi Jesus, a abbingi Jose? Ammutangkeneno inana anna amana. Sannalang kun si naddassa naggabwat sey langit?”

⁴³Netabbi Jesus sikwara si, “Ammekayu madadumul. ⁴⁴Awana makaumang sikwaka mangurug, nu amme ipadandammi Ama a nanundun sikwakino panguruwanda, e iraneno pangngangolingku so uddina aw. ⁴⁵Se aneno neturakkino gumalabbunira si'ina kunna si, ‘Ammina tolay, tulduwanirana i Dios.’” Nu inyereno maningngag sino sapitanni Ama takesi matulduwanira sikwana, ira kappeneno umang sikwak. ⁴⁶Ammena anggama sapitan si aneno nangita ki Ama, se awana nakaita sikwana nu bakkannappelanga naggabwat sikwana. ⁴⁷Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino tolaya mangurug sikwak, mabiyangnga si makkikiyad, ⁴⁸se ikkanakino maakkana manga'da si biyag. ⁴⁹Ino gagginafuyuwera si'in, nangnganira si mana sin nagyananda sey kalolowat, udde natayira kappay. ⁵⁰Udde ayawino maakkana naggabwat sey langit, e ino mangngan sitaw, ammenanna a matay. ⁵¹Ikkanakino maakkana naggabwat sey langit manga'da si biyag, e ino mangngan sitawa maakkan, mabiyag si makkikiyad. Iyawa maakkan, antuweno baggika iya'dak takesi damana a mabiyag ammina tolay si makkikiyad.”

⁵²Waso diningngaggino Judyuwera inoy, nassarombatira a nassapiti si, “Ansallang iya'denaya tolayino baggina ta akkanantam?”

⁵³Antuweno sinapiti Jesus sikwara si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu ammeyu akkanan yo baggika Abbingnga Tolay anna nu ammeyu inuman yo adak, ammekayu mabiyag si makkikiyad. ⁵⁴Se ino mangngan sino baggik anna uminum sino adak, iraneno mabiyag si makkikiyad e pangngangolingkuwerana so uddina aw. ⁵⁵Se ino baggik, antuweno gakkuruwa maakkan, e ino adak, antuweno gakkuruwa

ⁿ 6:45 Isaias 54:13

mainum. ⁵⁶Ino mangngan sino baggik anna uminum sino adak, mattalaginad sikwak e mattalaginarak pay sikwana. ⁵⁷I Ama a nanundun sikwak, antuweno fungalla biyag, e mabiyayak gafu sikwana. Kunna kappayino mangngan sikwak, mabiyaggappay gafu sikwak. ⁵⁸Ikkanakino kakuruwana maakkana naggabwat sey langit, a bakkanna kakunneno inakkanino gagginafutamira si'in. Se ino nangnganira sinay, natayira kappay. Udde ino mangngan sitawa maakkan, mabiyag si makkikiyad.” ⁵⁹Antuwenayino sinapiti Jesus sin nanulduwana sino sinagoga sey Capernaum.

Ino Sapiti Jesusino Manga'da Si Biyag

⁶⁰Wasin diningngaggino nebulunira ki Jesusino sinapi'na, oddu sikwara a nassapit si, “Ammenangke masillunino tulduna. Wara manggamma maddingngag si kunnayan?”

⁶¹Massiki awana nituldu ki Jesus, ammuna a adadumulira, antuweno sinapi'na sikwara si, “Ma, kapa'la'daw yaw? ⁶²Mannanotinna nanu itandaka Abbingnga Tolaya sumulluwa muli sino naggabwatangku. ⁶³Ino manga'da si biyag ino Espirituwi Dios, e awaningke damadamana tolay. Ino sinapikkuwera sikwayu, naggabwatira ammin sino Espirituwi Dios, antu gafuna, manga'dera si biyaya mannayun, nu kuruwandaw. ⁶⁴Udde ana sikwayuweno ammera mangurug sikwak.” Kunnenoyino sinapiti Jesus, se gagangaya ammuneno ammenera mangurug sikwana anna nu inyaneno mangilaku sikwana. ⁶⁵Sinapikkappayi Jesus si, “Antu gafuna a sinapikku sikwayu si awaningke makaang sikwaka mangurug, nu amme ipadandammi Ama sikwana.”

⁶⁶Gafu sinaya sinapi'na, odduwera a nebulun ki Jesus a nattalekkud, e ammeran nebumbulun sikwana. ⁶⁷Antu gafuna, sinapiti Jesus sino karadwera a adalanna si, “Ikkayu paye, manokayu pay?”

⁶⁸Sinabbi Simon Pedro si, “Afu, waremmangke korwan si dumandanammi? Ikka pelangino manuldu sino manga'da si biyaya mannayun. ⁶⁹Natalanggaggami si ikkeno nadosana dinunduni Dios sito lubag a matturay.”

⁷⁰E kunni Jesus sikwara si, “Bakkangkadda ikkanakino namili sikwayuwa karadwa? Gampade ana kepayino tata sikwayuwa aripanni Satanas.” ⁷¹Ino anggamma sapitan, i Judas a abbingi Simon Iscariote, se massiki nu antuweno tata sino karadwera a piniliyi Jesus, antu kappeneno mangilaku sikwana.

Ino Kakkolakira I Jesus, Ammera Kepay Mangurug Sikwana

7 ¹Wasin nabalinin inoy, nannodoyubbelangi Jesus sey Galilea. Ammena inang sey Judea, se ammuna a ino pangafuwanirana Judyu sinay, angganda a papatayan.

²Udde wasin ara'niyennino fiyestana Judyu a ngananda si fiyestana Bawiyera,^o ³sinapitino kakkolakira i Jesus a lallaki sikwana si, “Manoka sito Galilea ta itanino adalannuwera sinay yan kakka'bawa akwannu.

⁴Ino tolaya manggamma maddinnamag, ammena magagyan sino bibissangnga lubbun, se ammena kura maammuwano akwanna. Nu wara akwannu si kakka'baw, ipaitammad si ammina tolay.”

⁵Kunnenayino sinapi'da se massiki ireno kakkola'nga, ammera kappay nangurug sikwana.

⁶Wasinoy, kunni Jesus sikwara si, “Ammena kepay nada'ngeno tiyempoka umang sinay. Udde sikwayu, massiki sanna a tiyempo, damayuwa umang. ⁷Ammena dama a kababannaddakayuveno tolayira sito lubag, udde sikwak, kababannaddak se sapitangkuveno kinarakka'nenno akwanda. ⁸Umangkayu mantu makifiyesta. Ammek kepay dama a umang se ammena kepay nada'ngeno tiyempok.”

⁹Antuwenayino sinapiti Jesus, e natak sey Galilea.

Ino Netulduwi Jesus Sino Fiyestana Bawiyera

¹⁰Wasin inanawino kakkolakira i Jesus a inang nakifiyesta sey Jerusalem, sumalatannabbi Jesus a dumandan. ¹¹Ino pangafuwano Judyu, iniintufu'da i Jesus sino fiyesta. “Sintomat inoy?” kunda.

¹²Ino tolayira a naamung sinay, nadadumulira mappeafu sikwana. Aneno nassapitira si, “Nalawara tolayi Jesus,” udde ino korwanira, sinapi'da si, “Bakkan, se balabaliyanneno tolayira.” ¹³Udde adadumulira pelang se mattalawira si dingngaggannino pangafuwandera.

¹⁴Wasin mattangngennino fiyesta, inangngi Jesus sino Templo e nanuldu sinay. ¹⁵E nakka'bawino pangafuwano Judyu e sinapi'da si, “Sintawino nappanna sino kinalaingnga, a ammena kena nadal?”

¹⁶Wasin diningngaggi Jesusino sinapi'da, sinabbanggera si, “Ino itulduk sikwayu, bakkanna naggabwat sikwak, nu ammena lud naggabwat ki Dios a nanundun sikwak. ¹⁷Ino manggamma mangwa sino panggammani Dios, antuneno mangammu nu naggabwat ki Diosino itulduk onnu sino nakangku pelang. ¹⁸Se ino manuldu sino naggabwat sino nakammangkepay, tufukanna pelangino kedayawanna. Udde ino manggam si madayawino nanundun sikwana, passiya gakkuruwino sapitanna anna awaningke poposunganna.^p ¹⁹Bakkangkaddi Moisesino nanga'da sikwayu sino lintig? Udde awaningke sikwayuwa manuntul sinaya lintig. Se nu tuntulandonad, ammera'ngad ngangatana papatayan.”

^o 7:2 Ino fiyesta a mingngan si Bawiyera, talingguwanino kabayangnga. Amminino Judyuwera, nangwera si bawira, e antuweno pagyananda takesi panandanda sino nallakaranino gagginafurera sino kalolowat sin nanawanda sey Egipto. ^p 7:18 Ino tata kappaya anggamma sapitanna yaw: ...awan liwa'na.

²⁰ Sinabbino tolayira si, “Nansekkan! Inya ma'lurino mangngangata mamapatay sikwam?”

²¹ Wasinoy, sinapiti Jesus si, “Namittak ke a nappabattunoy si natakit sino awna agginwangan, e kapa'la'daw, ²² massiki ana kappayino akwandaw sinoya aw. Se aneno netuni Moises sikwayuwa inillalupa'na sino gagginafunera a kugitandonaddino abbindawira sino mekawaluwa awda. Massiki nu medemmu sino awna agginwangan, akwandokappay. ²³ Nu antuweno akwandaw sino awna agginwangan takesi tuntulandawino netuni Moises mappeafu sino kugit, sangkayu lang nabbungut sikwak gafu sino nariyangku sino taki'nenno lalaki sino awna agginwangan? ²⁴ Ammeyu nad balawannino naitayuwa inangwak, nu ammeyu lud dandammannino kinalawanna.”

I Jesus Kaddino Kristo?

²⁵ Waso kunnenoy, ino korwanira a taga-Jerusalem, sinapi'da si, “Bakkangkad yawino tolaya anggammino pangafuwantamira a papatayan? ²⁶ Mayan nurepelanga manuldu sino kaodduwanna tolaya awana makkontara sikwana? Adasi ammura si antuweno Kristo a nekariyi Dios a gumamwang? ²⁷ Bakkan nakuy, se nanu gumamwangino Kristo, awangkanuwa mangammu sino paggabwatanna, udde iyana tolay, ammutam amminino naggabwatanna.”

²⁸ Wasinoy, nekokwa i Jesus a naddamit sino nanulduwanna sino Templo, e sinapi'na si, “Kundaw si ammurak anna ammuy kappayino naggabwatangku. Udde ino kakuruwanna, bakkanna naggabwat so nakangkuweno inangngangku sitaw, nu ammena lud aneno nanundun sikwak. Antuweno gakkuruwa naggabwatangku, udde sikwayu, ammeyu inammu. ²⁹ Udde ikkanak, ammuk, se antuweno naggabwatangku, e antu kappayino nanundun sikwak sitaw.”

³⁰ Wasin sinapiti Jesus inoy, anggammino pangafuwandera si do'manda, udde ammera dama a akwan, se ammena kepay nada'ngeno tiyempona. ³¹ Udde massiki nu kunnenoy, odduwera a nangurug sikwana, e sinapi'da si, “Antu nakuyino Kristo. Se massiki nu wara korwana gumamwang, awan nakuy oddu si akwana a kakka'baw amma sitawa tolay.”

Ino Nano'manda Nad Ki Jesus

³² Wasin diningngaggino Fariseowera inaya sapitannino tolayira mappeafu ki Jesus, ira andino pangafuwansirana padi, dinundundeno gwardiyerana Templo a umang mano'ma ki Jesus. ³³ Gafu sinoy, sinapiti Jesus si, “Ammena mabayino pagyanangku sikwayu, e muliyakun sino nanundun sikwak. ³⁴ Iintufukanda'nga, udde ammera'nga masumpalan, se ammekayuna makaang sino pagyanangku.” ³⁵ Wasinoy,

nakkakibikibebutino pangafuwanirana Judyu a kunda si, “Sintodeno anganna a ammetamma masumpalan? Umang nakuy sino lulubbuna agyananino kasiJudyutamira ta tulduwanna kappayino bakkannira a Judyu a ana sinay. ³⁶Kunna si iintufukantamma, udde ammetam masumpalan. Kunna kappay si ammetamma makaang sino pagyananna. Sanna nakuyino anggama sapitan?” kunda.

Ino Keampariyanino Espirituwi Dios Si Danum

³⁷Ino kaudiyana awna fiyesta, antuweno kapatian. Sinoya aw, natta'daggi Jesus e nekokwana a nassapit si, “Nu inyeno mauwaw, umang nad sikwak ta uminum ³⁸se aneno nepeturakki Dios a kunna si, ‘Massiki inyeno mangurug sikwak, magyanna sikwaneno manga'da si biyaya kunnange danuma kanayuna mabwal sino bitufut.’ ” ³⁹Ino anggama sapitannino danuma kunni Jesus, antuweno Espirituwi Dios a meya'dana sino manguruwira sikwana. Udde sinoya tiyempo, amme kepay neya'deno Espiritu, se ammena kepay nulyi Jesus sey langit ta madayaw.

Ammena Nakkakarunneno Nakammimo Tolayira Mapeafu Ki Jesus

⁴⁰Wasin dininggaggino tolaiyreno sinapiti Jesus, sinapitino korwanira si, “Gakkuruwa antuweno gumalabbuna aggataronantam.” ⁴¹Ino korwanira, sinapi'da si, “Antuweno Kristo a dinunduni Dios.” Udde ino pay korwanira, kunda si, “Bakkan, se naggabwat sey Galilea, e bakkan sinayino paggabwatanino Kristo. ⁴²Se kunnino nepeturakki Dios si iyaka i Ari David ino Kristo e meyanak sey Betlehem a lubbuni David si'in.” ⁴³Antu gafuna, ammena nakkakarunneno nakammimo tolaiyira mapeafu ki Jesus. ⁴⁴Ino korwanira, angganda a do'man, udde awaningke makaturira mano'ma sikwana.

Ino Amme Panguruwanino Pangafuwanirana Judyu Ki Jesus

⁴⁵Wasinoy, nulyeno gwardiyerana Templo sino agyananino pangafuwanirana padi andino Fariseowera, e nebebutino nanundunira sikwara si, “Mayan ammeyu dino'man ta neiyandaw sitaw?”

⁴⁶E sinabbino gwardiyera si, “Awaningke kakunnaneno addami'na!”

⁴⁷E sinapitino Fariseowera si, “Ma, massiki ikkayu, nabalabaliyangkayu kappepay? ⁴⁸Wara sikwamiya tatturay anna Fariseo a mangurug sikwana? ⁴⁹Ino odduwera a tolaiy nangurug sikwana, awaningke ammura mapeafu sino lintiddam. Kastigunira naddi Dios.”

⁵⁰Agyanino tata sikwara a Fariseo a i Nicodemo a antuweno inang nakitatabbag ki Jesus si'in. Sinapi'na sikwara si, ⁵¹“Udde sino lintiddam, ammena dama a paliwatannino tata tolaiy, nu ammetambu imbistigaran ta ammuntamino inangwana.”

⁵²E netabbino bulunna sikwana si, “Ma, taga-Galileaka kappay ta duffunannu? Adalannu kappenaddino nepeturakki Dios takesi

maammuwanna si awaningke a gumalabbuna maggabwat sey Galilea.”
⁵³Wasinoy, inanawiran sey balera.

Ino Napakomanino Bafaya Nalliwat

8 ¹Udde i Jesus, inang sey kulura Olivo. ²Waso kadarama'na, naggi'batti Jesus a nuli sino Templo, e inaribumbungan amminino tolayira sinay. Nattutturi Jesus, kasena nanuldu sikwara. ³Wasinoy, ginamwangino korwanira a mammesturuwerana lintig andino Fariseowera a niyang sino tata a bafaya dino'manda a nakidurug si bakkanna atawana. Nepata'dadda sino nara'langanino tolayira. ⁴E sinapi'da ki Jesus si, “Afu, iyawa bafay, dina'ngamiya nakidurug si bakkanna atawana. ⁵Kunnino lintiyi Moises si malapalappa'ngaddino kunnayana bafay kiyad si matay. Udde sikwam, sanneno masapi'nu?” ⁶Kunnenoyino sinapi'da ki Jesus se angganda si wara paggafuwanda a midarum sikwana. Udde i Jesus, aggao'mabbelanga panura'ngeno tamuruna sino lafuk.

⁷Wasin patotonutandeno nappakibebut sikwana nu sanneno masapi'na, ginabwat e sinapi'na sikwara si, “Nu inya sikwayuweno awana liwa'na, antu naddino maunta a mallappag sikwana.” ⁸Kasena kappay ino'madda manurak sino lafuk.

⁹Wasin diningngaddenaya sinapiti Jesus, nassittatera a inanaw a naunteno kalakayanda kiyad si inanawira ammin. Da Jesus pelangino natak annino bafaya aggata'daggepay sino a'langnga. ¹⁰Ginabwati Jesus e sinapi'na sino bafay si, “Antomatiran? Awana natak si mangastigu sikwam?”

¹¹“Awan, Afu,” kunnino bafay.

E nekunni Jesus sikwana si, “Massiki ikkanak, ammetaka pay kastigun. Manokan lud, udde ammemun ipidwa a malliwat.”

Ino Keampariyani Jesus Si Sirwat

¹²Wasin nanuldu kappayi Jesus sino tolayira, sinapi'na si, “Ikkanakino kunnangke sirwata mawwaldag sino nakammino tolayira sito lubag. Nu inyeno dumandan sikwak, ammena mallakad so lammuk se mawaldan sitawa sirwata manga'da si biyaya mannayun.”

¹³E sinapitino Fariseowera sikwana si, “Ammena makurug yana sapitannu se ta'daggannungkepayino baggim.”

¹⁴E netabbi Jesus si, “Massiki nu ikkanakungkepayino mana'dag sino baggik, gakkurubbayino sapitanku, se am mukino naggabwatanku annino ira'bungku. Udde sikwayu, ammeyu inammuweno naggabwatanku annino ira'bungku. ¹⁵Ino akwandawa mangukum sikwak, nabbakabakkan se dandammandopelangino maitayu. Udde sikwak, awana ukumangku. ¹⁶Udde nu wara ukumangku, fustuweno

angngukungku, se bakkannappelangino mangukum, nu ammena lud ikkami anni Ama a nanundun sikwak. ¹⁷Se neturak sino lintiddaw a kakuruwanino sapitannino adwera a tolay nu makkunveno ammakurudda. ¹⁸Ino tata a mana'dag sikwak, ikkanakungkepay, e ino mekadwa, i Ama a nanundun sikwak.”

¹⁹Wasinoy, binebu'da si, “Sintawino agyanani Amama kunnu?”

E kunni Jesus si, “Ammerak gakkuruwa ammu anna ammeyu kappay ammuwi Ama. Se nannud ammurak, ammu yu naggappayi Amak.”

²⁰Sinapiti Jesus amminira yaw sin nanulduwanna sino Templo a ara'ni sino aggiitunganda si pirak. Udde massiki aneno pangafuwanira sinay, awana mano'ma sikwana, se ammena kepay nada'ngeno tiyempona.

Ino Sinapiti Jesus Sino Judyuwera A Ammera Nangurug

²¹Wasinoy, sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Anawantakayuna, e pakaiintufukanda'nga. Udde ammekayuna makaang sino agyanangku, se matekayuna a ammena napakomanino liwa'daw.”

²²Antu gafuna, nattatarabbanino pangafuwanirana Judyu si, “Ansannada sinapit si ammetam makaang sino agyananna? Papatayannaneno baggina e?”

²³Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Ikkayu, naggabwakkayu sito lubag, e ino pelang mappeafu sito lubaggino ammu yu. Udde ikkanak, naggabwatak sey langit, antu weno tangananino nakangku sikwayu.

²⁴Antu gafuna, sinapikku si matekayuwa ammena napakomanino liwa'daw, se antuneno gakkuruwa makwa nu ammeyu kuruwan si ikkanakino sinapikku.”

²⁵“Ma, inyaka ma'lud?” kunda sikwana.

E sinabbi Jesus si, “Ino sinapasapikku sikwayu nangiyafu si'in kiyad sito ingkein. ²⁶Oddu kappenaddino sapitangkuwa mappaliwat sikwayu. Udde ino pelang ipakaammuk sino tolayira sito lubag ino diningngaggu sino nanundun sikwak, a gakkurug amminino sapitannera.”

²⁷Udde ammera naawatan si i Dios a Amana ino sinapiti Jesus.

²⁸Antu gafuna, sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Nanu itayaddaka Abbingnga Tolay sino krus, kaseyuna maammuan si ikkanakino sinapikku. Maammuwandona kappay si awana akwangku si maggabwat sino nakangku, nu ammek lud sapitampelangino netulduwi Ama. ²⁹Ino nanundun sikwak, kanayuna mebumbulun sikwak. Ammenak pittatan, se ino kanayuna akwangku ino panggammanna.” ³⁰Odduwera a nangurug sikwana sin diningngaddenaya sinapi'na.

Ino Mebilangira Si Gakagaka I Abraham

³¹Wasinoy, sinapiti Jesus sino Judyuwera a nangurug sikwana si, “Nu matalaginaggayuwa manuntul sino netulduk sikwayu, gakkuruwa

ikkayuweno adalangu. ³²Maammuwandawino kakuruwan mappeafu sikwak, e inaya kakuruwan, antuweno mappawaya sikwayu sino kinaaripandaw.”

³³Wasinoy, sinabbino Judyuwera si, “Gakagakarakami i Abraham, e awangkepay nangaripan sikwami. Sannu lang sapitan si mapawayangkami?”

³⁴Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Gakkurug yo sapitangu sikwayu, massiki sanna a tolaya malliwat, ino liwatino nangaripan sikwana. ³⁵Ino aripan, damana a paanawan sino balayino nangaripan sikwana, udde ino abbingino makwan balay, ammena paanawan, se abbingnga si makkikiyad. ³⁶Antu gafuna, nu ikkanaka Abbingi Diosino mangipawaya sikwayu sino kinaaripandaw, gakkuruwingke a mawayangkayu. ³⁷Ammuk si gakagakarakayuwi Abraham, udde massiki kunnenoy, anggandak kepaya papatayan, se ammayandawino sapitangu. ³⁸Ino pelang nepaita i Ama sikwak ino sapitangu. Kunna kappayino akwandaw, se ino tuntulandaw ino diningngaddaw sino amayu.”

³⁹Sinapitino Judyuwera si, “Awana korwan si naggaka sikwami, nu bakkampelangi Abraham.”

Udde netabbi Jesus si, “Nu gakkurungngadda gakagakarakayuwi Abraham, tuntulandonaddino inangangwana. ⁴⁰Se itandaw, anggandaka papatayan, nu sapitangu pelang sikwayuweno kakuruwana diningngaggu ki Dios. Bakkanna kunnenoyino inangwa i Abraham. ⁴¹Inayira a akwandaw, kakunneno aggangweno gakkuruwa amayu.”

E sinapi'da si, “Bakkangkamiya banayi, se tata ke ino amamiya i Dios.”

⁴²Sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Nannud gakkuruwa i Diosino amayu, angganda'ngaggappay se antuweno naggabwatangu sin inangngangu sitaw. Bakkanna urekungkepayino inangngangu sitaw, nu ammena lud antuweno nanundun sikwak. ⁴³Mayan ammeyu maawatanino sapitangu? On se ammeyu anggama dingngaggan. ⁴⁴Kakunnayuweno amayuwa i Ofag. Ino anggama, antuweno anggandawa akwan. Gumapapatay nangiyafu si'in kiyad sito ingkein. Kababannanggeno kakuruwan se passiya siriyo ana sikwana. Nu massisiri, tuntulanna pelangino gagangena, se sariyon anna antuweno fungalla ammina siri. ⁴⁵Udde ikkanak, passiya gakkuruwino sapitangu sikwayu, e antuweno gafuna a ammerak kuruwan. ⁴⁶Inya sikwayuweno mangita'dag si wara liwakku? Awan. Nu gakkurug ammina sapitangu, mayan ammerak kuruwan? ⁴⁷Ino abbingira i Dios, dingngaggandeno sapitanna sikwara. Ino gafuna a ammeyu dingngaggannino sapitanna sikwayu, bakkangkayuwa abbingnga.”

Da Jesus Anni Abraham

⁴⁸Wasinoy, sinapitino pangafuwanirana Judyu ki Jesus si, “Gakkuruwingke ino sinapi'miya taga-Samariaka a kalingami,^q anna naassaddangka kappay.”

⁴⁹“Ammek naassaddan,” netabbi Jesus, “se dayawangkuwi Ama. Udde ikkayu, ayoyungandak. ⁵⁰Ammek mappedayaw, udde aneno makammu sino kedayawangku, e antu kappeneno mana'dag sikwak anna mangukum sikwayu. ⁵¹Gakkurug yo sapitangku sikwayu, nu inyeno mangurug sito itulduk, ammenana matay si makkikiyad.”

⁵²Wasinoy, sinapikkappayino Judyuwera si, “Awaninna daladudwami si gakkuruwa inassaggan. Massikira Abraham andino gumalabbunira si'in, natayira ammin, gampade sapitannu kepay si nu inyeno mangurug sino tulдум, ammeran matay. ⁵³Nadayoka kad amma sino gagginafutamira a da Abraham andino gumalabbunira, a natayiran? Inyakngkekun?”

⁵⁴E sinabbi Jesus si, “Nu ikkana'ngaddino mipadayaw sino baggikungkepay, awana serbina. Udde i Ama a kundaw si Diosdaw, antuweno midayaw sikwak. ⁵⁵Ammeyu inammu, udde ikkanak, ammukungke. Nu kungku nad si ammek inammu, massisiriya'ngad a kunna pay sikwayu. Udde gakkuruwa ammuk, e akwangkuweno sapitanna. ⁵⁶Maanggammingke i Abraham a gagginafuyu si'in sin naammuwana si maitananeno gamwangangku sito lubag, e gakkuruwa naitanan e maanggammingke.”

⁵⁷Sinapitino Judyuwera si, “Awangkepay limafuluneno runnu, e ansannuweno nita ki Abraham?”

⁵⁸E sinabbi Jesus si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, sin amme kepay neyanaki Abraham, naganakun.” ⁵⁹Antuweno na'namira si batu e lappagganda naddi Jesus, udde inalluweti Jesus^r a inanaw sino Templo.

Ino Nappabattunoyani Jesus Sino Lalakiya Neyanaka Lappat

9 ¹Wasin malallakari Jesus, initaneno tata a lalakiya neyanaka lappat. ²E nappakibebutino adalannera si, “Afu, inyeno makwan liwat sino nalappattannenaya lalaki?”

³E sinabbi Jesus si, “Bakkanna liwa'nenon nalappattanna, anna bakkangkappaya liwatino mapparana'ngera, nu ammena lud nalappat takesi maiteno pannakadama i Dios a mappabattunoy sikwana.

⁴Akwantammaddino nepakweno nanundun sikwak se kunnangke aw kepay, a ino anggamma sapitan, aggabiyayetangkepay. Se nanu

^q 8:48 Ino Judyu, nappoporayandeno taga-Samariyera anna inammera a mebulun sikwara. Antu gafuna, ino sapitanda si kunnangke taga-Samaria i Jesus, pappoporera sikwana.

^r 8:59 Ino tata kappaya anggamma sapitanna yaw: ...nalefangngani Jesus...

matayetam, awaninna damatama akwan a kunnangke gafiya ammetam makatarabafu. ⁵Udde kawarak kepay sito lubag, kakunnakino sirwata mawwaldag sino nakamma tolay.”

⁶Wasin sinapiti Jesus inoy, nalluppa sino lubag, e nepalluya'nga, kasena neaffuriyat sino mateno lappat, ⁷e sinapi'na sikwana si, “Umangka mimutung sino nabissokunga addiyutan sey Siloe.” (Ino anggama sapitannino Siloe, Dinundun.) Inang nimutungino lalaki, e sino nuliyanina sino balena, nakaiten.

⁸Wasin initeni kalubbananera andino nitera sikwana sin nappalimutanna si'in, sinapi'da si, “Bakkangkad yanino kanayuna aggatuttura mappalimut?” ⁹Nekunnino korwanira si, “On, antu,” udde kumpayino korwanira si, “Bakkan, udde nakkamutungira pelang.”

Wasinoy, sinapitino lalaki si, “On, ikkanakin nappalimut si'in.”

¹⁰E nebebu'da si, “Anangka lang mantu makaita?”

¹¹E sinabbangnga si, “Agyanino tolaya minggan si Jesus, nepalluya'ngeno luppana sino lubag, kasena neaffuriyat sino matak, e sinapi'na si, ‘Umangka mimutung sey Siloe.’ Inanggak sinay, e wasin nimutungak, nakaitakumpay.”

¹²E sinapi'da sikwana si, “Sintawino agyananna?”

“Inta, ammek ammu,” kunnino lalaki.

Ino Nappakibebutanino Fariseowera Sino Lalakiya Lappat Si'in

¹³Waso kunnenoy, neyandeno lalakiya nabbattunoyino lappa'na sino Fariseowera. ¹⁴Awna aggimwanganino nangwani Jesus si luyak a nepagasna sino lappattino lalaki. ¹⁵E nebebutino Fariseowera sino lalaki nu sanneno nakwa sikwana a naariyeno lappa'na. E nepidwana a sinapit si, “Inafuriyatanneno matak si luyak, e wasin nimutungak, nakaitakumpay.”

¹⁶Antu gafuna, sinapitino korwanira a Fariseo si, “Amme dinunduni Diosino tolaya nangwa si kunnayan, se ammena tuntulannino lintig mapeafu sino awna aggimwangan.” Udde ino korwanira, sinapi'da si, “Makaangwa kaddino minalliwat si kakka'bawa kunnayan?” E naggaradweran.

¹⁷Gafu so kunnenoy, finu'ngaddangkappayino Fariseowera sino lalaki si, “Nu sikwam, sanneno masapi'nu mapeafu sikwana, se kunnu si nepabbattunoydaka?”

E sinabbangnga si, “Tata lura gumalabbun.”

¹⁸Udde amme kinuruwino pangafuwanirana Judyu si lappat si'in udde nabbattunoyin, antu gafuneno nappaayanda sino mapparana'ngera, ¹⁹e nebebu'da si, “Abbindokad yaw? Gakkurug kadda lappat sin neyanakanna? Sanna mat ta makaita mantu?”

²⁰E sinabbino mapparana'ngera si, “On, abbimmi pay yan, e gakkuruwa lappat sin neyanakanna. ²¹Udde ammeme ammuweno

gafuna a makaiten sito ingkein, anna ammemi kappay ammu nu inyeno nappabattunoy sikwana. Futandawingkepay sikwana se dokallingkena e ammunanino itabbangnera.”²² Antuwenoyino sinapi'da se mattalawira sino pangafuwanirana Judyu. Se natatarabbanda si nu wara massapit si i Jesusino Kristo a nekariyi Dios, ammeran mebilang Judyu.²³ Antu gafuna a sinapitino mapparana'ngera si antuwengkepayino paffutanda.

²⁴Wasinoy, inayangkappayino pangafuwanirana Judyuweno lalakiya lappat si'in, e sinapi'da si, “Massapataka ki Dios si gakkuruwino sapitannu, se ino nappabattunoy sikwam, ammumi si minalliwat.”

²⁵E sinabbino lalaki si, “Ammek ammu nu minalliwat onnu bakkan. Ino pelang ammuk, lappattak si'in, udde sitoaya, makaitakun.”

²⁶E binebu'da kappay sikwana si, “Sanneno inangwana sikwam a makaitakan?”

²⁷E sinapi'na kappay si, “Sinapikku kenain sikwayu, udde ammeyu kuruwan. Ma, anggandokaggappaya dingngaggan? Anggandokaggappaya mabbali si adalanna?”

²⁸Wasinoy, nassapasapitanda si, “Ikka keneno adalanna, udde sikwami, adalandakamiyi Moises.²⁹ Se ammumi si sinatabbi Diosi Moises, udde iyana tolai, ammemi inammuweno naggabwatanna.”

³⁰Sinapitino lalaki si, “Makka'bawak sitan. Nepabbattunoydak, gampade ammeyummangke inammuweno naggabwatanna.”

³¹Ammutangkena si amme dingngagganni Diosino minalliwatira, udde dingngagganneno maddayawira sikwana annino mangwera sino pangammanna.³² Makkiyad sin gafuna yo lubag, awana nadingngag si tolaiya mappabattunoy si neyanaka lappat.³³ Nu ammena nad naggabwat ki Dios, ammena nad makaangwa si kunnayaw.”

³⁴E sinapitino pangafuwanira sikwana si, “Neyanakka a minalliwat, e sandakami lang tulduwan?” Wasin sinapi'denoy, nepaanoran.

Ino Ammera Mangurug, Kunnangke Lappattira

³⁵Wasin diningngaggi Jesus a nepaanoreno lappatta nepabbattunoyna, inintara'nga, e wasin sinumpalanna, sinapi'na sikwana si, “Mangurugga sino Abbingga Tolay?”

³⁶E sinabbino lalaki si, “Afu, ituldum nu inya takesi manguruwak sikwana.”

³⁷E sinapiti Jesus si, “Naitamun se antuweno makitatabbag sikwam ingkein.”

³⁸“Afu, manguruwak sikwam,” kunnino lalaki, e namalitura naddayaw sikwana.

³⁹Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Inangngak sito lubag ta melasinino ammera nangammu ki Dios andino nangammuwera sikwana. Ino ammera nangammu ki Dios a meyampariyira si lappat,

pabbattunoyanguwera ta makaitera. Udde ino makkun si ammura i Dios, kunnangke malappattirana.”

⁴⁰Ino Fariseowera a agyan sinay, diningngaddeno sinapi'na, e sinapi'da sikwana si, “Ma, anggammu kadda sapitan si lappakkami kappay?”

⁴¹E sinabbi Jesus si, “Nannud gakkuruwa lappakkayu, awan nadda liwa'daw. Udde gafu se kundaw si makaitakayu, antu gafuna a ana kepayino liwa'daw.”

Ino Neampariyani Jesus Sino Nalawara Gumaimut Si Karnero

10 ¹Wasinoy, niyampariyi Jesus a nassapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu. Nu wara kulunganino karnero e amme sumallungino tolay sino fustuwa lamwanganna, nu ammena lud munek sino alasangnga, gumatakaw anna tulisan inaya tolay. ²Se ino gumaimut sino karnerowera, sumallung sino fustuwa lamwangan. ³Antuweno patallungannino gwardiya neno lamwangan, e ayanneno karneronera. E nu taiingnganannera, maimunuwandeno dami'na, e umaddanira sikwana, kasenera pallawan. ⁴Nu nelawannera ammin, ifuyu'nera e dumandanira sikwana, se ammureno dami'na. ⁵Ammerangelang kedadandan si korwana tolay, nu ammera lud mabbukal, se ammera inammuweno dami'na.” ⁶Antuweno ampariyi Jesus sino tolayira, udde ammera naawatan nu sanneno anggammu sapitan.

⁷Wasinoy, niyampariggappayi Jesus a nassapit si, “Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ikkanakino kunnangke lamwangan sumallunganino karnerowera. ⁸Amminira a naunta sikwaka nanuldu si bakkanna gakkurug, kunnangke gumatakawira anna tulisan. Udde ammayira kinuruwino karnerok. ⁹Ikkanakino kunnangke lamwangan. Massiki inyeno sumallung sikwak, mesalakanira. Ireno kunnangke karneroka sumallung anna mallawan a kanayuna nalawarino garafanda. ¹⁰Ino gakkanneno gumatakaw, awana korwan nu bakkampelangino mattakaw, mamapatay, anna manaral. Udde ikkanak, inangngak sitaw takesi maa'dan naddino tolayira si nalawara biyaya awana kakunnana.

¹¹“Ikkanakino kalalawarana gumaimut si karnero. Ino nalawara gumaimut, iya'daneno biyangnga takesi mesalakanira. ¹²Udde nu ino mindag sino karnerowera ino matandanampelang a bakkannino makwan karnero, e nu wara itanna si sumarona atu, mabbukal e anawanneno indagganna a karnero. E katannino sumarona atuweno korwanira a karnero, e mawarawarakino korwanira. ¹³Ino gafuneno nabbukalanino matandan, bakkanna akwaneno karnerowera e ammenera ikalow. ¹⁴⁻¹⁵Udde ikkanakino kalalawarana gumaimut si karnero. Se ino nangammuwangku sino karnerokira annino nangammuwanda sikwak, kakunnana kappayino nangammuwangku ki Ama annino nangammuwanna sikwak. E iya'dak kappayino biyaggu

takesi mabiyayira. ¹⁶Ana kappayino korwanira a karnerok a ammena kepay nedagga sito kulungan.^s Iyangkuwera nad sitaw ta dingngagganda kappayino damikku, takesi mittateno kaaramunganda ammin e tata ke ino mimut sikwara.

¹⁷“Iddukannaki Ama se iya'dakino biyaggu takesi mangngangoliyak kappena. ¹⁸Awaningke a makapapatay sikwak nu bakkanna urekungkepay, se aneno kalintiyangkuwa manga'da sino biyaggu e ana kappayino kalintiyangkuwa mappauli, se antuweno netuni Ama sikwak.”

¹⁹Wasinoy, naggadwa kappayino Judyuwera gafu sinayira a sinapiti Jesus. ²⁰Odduwera a nassapit si, “Inanset se naassaddan. Sanna ma'lura dingngaggandaw sitan sapitanna ya?” ²¹Udde ino korwanira, sinapi'da si, “Ino naassaddan, ammera makasapit si kunnenoy. Damana kadda mappabattunoy si lappattino dimonyu?”

²²Wasin tiyempona irid, agyanin fiyesta sey Jerusalem a ngananda si fiestana Kewa'latanino Templo. ²³Agyani Jesus sinoya fiyesta a malallakad sino Palayari Solomon sino Templo.^t ²⁴Inaribumbunganino Judyuwera, e sinapi'da si, “Naansa ma'neni pitulduwannu sino kakuruwan? Ituldumun nad sikwami nu ikkeno Kristo a nekariyi Dios.”

²⁵E sinapiti Jesus si, “Netulduk kena sikwayu, udde ammeyu kinurug. Ino kakka'bawa inangwak gafu sino pannakadama i Ama, ireno mita'dag sikwak. ²⁶Udde ammekayu mangurug se bakkangkayuwa karnerok. ²⁷Se ino karnerokira, dingngaggandeno damikku e ammukira kappay. Antu gafuna, dumandanira sikwak, ²⁸e a'dangkuwera si biyaya manayun. Ammerangke mekatway ki Dios si makkikiyad, e awangkappaya makafulat sikwara sikwak. ²⁹Se i Ama a nitalak sikwara sikwakino kapatian si ammin,^u e awaningke makafulat sikwara sino aggimuti Ama. ³⁰Se ikkami anni Ama, mittatakami.”

³¹Wasin sinapiti Jesus inoy, na'ngangkappayino Judyuwera si batuwa ilappadda nad sikwana. ³²E sinapiti Jesus si, “Odduweno nalawara inangwak sikwayuwa nepaangwa i Ama sikwak. Sanna sikwareno gafuna a lappaggandak?”

³³E sinabbino Judyuwera si, “Bakkannino nalawara inangwamino pallappaggammi sikwam, nu ammena lurino pangababilannu ki Dios. Toleka pelang, udde ikunnamino baggim sikwana.”

³⁴Sinapiti Jesus si, “Udde aneno nepeturakki Dios sino kundawa lintiddaw mappeafu sino pangafuwandawira si'ina kunna si, 'Ikkanaki

^s 10:16 Ino karnerowera a sapitanni Jesus sitaw, ino tolayira a bakkanna Judyu a mingngangkappay si Gentil. ^t 10:23 Ino Palayari Solomon, nalawa anna asodda passiyonganna tolay. Ino arinera, ara'ni si karadwa a metroweno kata'nanda. ^u 10:29 Ino sapitannino korwana manuskritu sino dami'na Griego: Se ino netalakki Ama sikwak ino kapatian si ammin.

Dios, e sapitangku si dioskayu kappay.”^v ³⁵ Ammutam si ammenan maangkakweno nepeturakki Dios. Nu diosino nepingnganna sino tolayira a nappasapitanna sino sapi'na, ³⁶ sandolang sapitan si ababilangkuwi Dios gafu se sinapikku si ikkanakino Abbingnga? Se ikkanakino pinilina anna dinundunna sito lubag. ³⁷ Nu amme'ngad akwanino kakka'bawa paangwa i Ama sikwak, massiki nu ammekayu mangurug sikwak. ³⁸ Udde nu antuweno akwangku, massiki ammeyu kuruwannino sapitangku, kuruwandonad yawa akwangkuwera, takesi maammuwandawa ana i Ama sikwak anna anappay sikwana.”

³⁹ Wasinoy, kinakkapanda kappaya do'mani Jesus, udde nalli'wa sikwara. ⁴⁰ Nuliyi Jesus sino dammangngeno wawwanga Jordan, inang sino pitta a nabbawtisarani Juan sino tolayira, e nagan sinay. ⁴¹ Odduwa tolaya inang sikwana. Sinapi'da si, “Awana inangwa i Juan si kakka'baw, udde gakkurug ammina sinapi'na mappeafu sitawa tolay.” ⁴² E odduwereno nangurug sikwana sinay.

Ino Natayani Lazaro

11 ¹⁻² Agyanino makkakarolakira a nagan sey Betania a da Maria, Marta, anni Lazaro. Iyawa Maria, antuweno nisibug si bambangug sino takkiyi Afu Jesus, kasena finunatan sino abu'nga. Wasinoy, nalowani Lazaro, ³ e nanundunda Maria anni Marta si umang mangipakaammu ki Jesus, e sinapi'na si, “Afu, malowanino iiddukannuwa bulunnu.”

⁴ Wasin diningngaggi Jesus inoy, sinapi'na si, “Inaya kalona, bakkanna katayanino pattupakkanna, nu ammena lud nakwa inay takesi madayawi Dios anna madayawak kappaya Abbingnga.”

⁵ I Jesus, iiddukannangke ino talluwera a makkakarolak. ⁶ Udde massiki diningngangnga a malowani Lazaro, ammena nalana inang se nayangkepay sinay si adwa aw, ⁷ kasena nekun sino adalannera si, “Muliyetamun sey Judea.”

⁸ “Afu, ammena kepay nabayino pallappaggan naddino Judyuwera sinay sikwam, gampade anggammu kepaya muliyetam sinay?” kunda.

⁹ Udde sinapiti Jesus si, “Kadde, awana makwa sikwatam. Karadwa orattino tata si aw, e ammena meduffuweno tolaya mallakad si aw, se maiteno lakaranna. ¹⁰ Udde ino mallakad si gafi, meduffu, se awana sirwa'na.” ¹¹ E sinapikkappayi Jesus si, “Maturuwinni Lazaro a buluntam, udde angku gammiyan.”

¹² E sinapitino adalannera si, “Afu, nalawad nu maturug, se maariyeno kalona.” ¹³ Aridda si gakkuruwa naturuwi Lazaro, udde ino anggammi Jesus a sapitan, natayin.

v 10:34 Salmo 82:6

¹⁴Antu gafuna, sinapi'n nan sikwara si, “Natayinni Lazaro, ¹⁵udde nalawad se awanak sinay sin natayanna, takesi mattuyangngeno angnguruddaw gafu sino itandaw. Ara, intamun ta antam itan.”

¹⁶I Tomas a ngananda si Siping, sinapi'na sino bafulunnera a adalan si, “Mebulunetam sikwana, takesi nu papatayanda, matayetam pay ammin.”

I Jesusino Mappaangngoli Si Natay Annino Manga'da Si Biyag

¹⁷Wasin ginamwanda Jesus sey Betania, naammuwanda si kappata awinni Lazaro a netanam. ¹⁸Gafu se tallu ke a kilometroweno kaaroyuna Betania sey Jerusalem, ¹⁹odduwera a taga-Jerusalem a inang namambay sikwara Marta anni Maria gafu sino natayanino kola'da.

²⁰Wasin diningngaggi Marta a ara'niyenda Jesus a gumamwang, inangngira dinambal. Udde i Maria, natak sino balera. ²¹Sinapiti Marta ki Jesus si, “Afu, nu nagyangka nad sitaw, ammena nad natayino kola'mi. ²²Udde massiki kunnenoy, ammu si iya'dana i Dios sikwamino ingkelamanga arangngannu.”

²³E sinapiti Jesus si, “Mangngangolineno kola'ngu.”

²⁴“On, ammu si mangngangolina so uddina awa meyindan sino pangngangoliyanino amminira a natay,” netabbi Marta.

²⁵E sinapikkappayi Jesus si, “Ikkanakino mappaangngangoli si natay anna ikkanakino manga'da si biyag. Ammina mangurug sikwak, massiki nu matayira, mabiyayira kappay si makkikiyad. ²⁶E amminira a aggabiyag, nu manguruwira sikwak, ammera matay si makkikiyad. Kuruwannu yaw?”

²⁷“On, Afu,” kunni Marta, “kuruwangku si ikkeno Kristo a Abbingi Dios a nekarina a umang sito lubag.”

Ino Nattangitani Jesus

²⁸Wasin sinapiti Marta inay, nuli sino balera, kinulafattanna i Maria, kasena nedumidumiya, “Ginamwangino Afutam e paayaddaka.” ²⁹Wasin diningngaggi Maria inay, ginabwat e nakkangkama inang dinambal ki Jesus, ³⁰se ana kepera Jesus sino patabboka nanambalani Marta sikwana. ³¹Ino tolayira a ngyan sino balaya namambay ki Maria, initarano ginabwatanna, e dinandananda, se aridda si umang sino tanam ta mattangit sinay.

³²Wasin ginamwangi Maria sino agyananda Jesus, namalitud sino a'langnga, e sinapi'na si, “Afu, nu nagyangka nad sitaw, ammena nad natayino kola'mi.” ³³Wasin inita i Jesus si mattatarangi'da Maria andino bafulunnera, malowingke ino nakamma, ³⁴e sinapi'na si, “Sintawino nitanammandaw sikwana?”

E sinapi'da si, “Afu, antam itan.” ³⁵E nattangippayi Jesus.

³⁶E sinapitino tolayira si, “Itandaw, dokallingke ino angngikalona ki Lazaro.” ³⁷Udde sinapitino korwanira si, “Nepabbattunoyнено lappatta tolay. Mayan awaningke inangwana takesi ammena nad natayi Lazaro?”

Ino Nanggangoliyani Lazaro

³⁸Wasin ginamwangira sino tanam, nallalow kappayino nakamma. Agwefino nitanammanda a nagakutan si batu. ³⁹“Ariyandaw yan batu,” kunni Jesus.

“On, Afu, udde nabuyukin, se kappata awinna netanam,” kunni Marta a kolakino natay.

⁴⁰E sinapiti Jesus sikwana si, “Ammek kad sinapit sikwam, a nu mangurugga, maitammeno kedayawani Dios?”

⁴¹Wasinoy, inarireno batu. Sinangawi Jesus, kasena nekun si, “Ama, mappasalamatak se dingngaggandak. ⁴²Ammuk si aggingngaggandak, udde sapitangku yaw gafu sino tolayira sitaw, takesi kuruwanda si ikkeno nanundun sikwak.”

⁴³Wasin sinapi'nenoy, nekulawuna a nassapit si, “Lazaro, mallawangkan.” ⁴⁴E nallawanino nataya naburiburan si sinnunino kama'na andino takkina, e nababbaddangkappayino uluna. E sinapiti Jesus sino tolayira si, “Ubbarandaw takesi makaanawin.”

Ino Nattatarabbanda A Pamapatayan Ki Jesus

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2; Luc. 22:1-2)

⁴⁵Ino Judyuwera a inang namambay sikwara Maria, initara inaya inangwa i Jesus. Antu gafuna, oddu sikwareno nangurug sikwana. ⁴⁶Udde ino korwanira, inangngira sino Fariseowera e netuldureno inangwa i Jesus.

⁴⁷Waso kunnenoy, ino Fariseowera andino pangafuwanirana padi, nepaayaddeno korwanira a pangafuwanirana Judyu, e nattatarabbira. Sinapi'da si, “Sanna matino akwantam? Se inaya tolay, odduweno kakka'bawa akwanna. ⁴⁸Nu purayantam pelang, mangurungnga ammina tolay sikwana, e antuneno pabbalinda si afura. Dingngaggannino taga-Romera a matturay sikwatam, umangngirana sitaw, e darallandeno Templotam anna ammina patturayantam.”

⁴⁹Udde naddamiti Caifas, a afafuna padi sinoya run, e sinapi'na si, “Awangingke ammu. ⁵⁰Ammeyu kad ammu si unoyneno tata ke ino matay ta mabiyayino kalubbunannera amma sino matayetam ammin?”

⁵¹Inaya sinapiti Caifas, bakkanna naggabwat sino nakammangkepay, udde gafu se antuweno afafuna padi, nepelabbuni Dios sikwana si matena i Jesus takesi mabiyayino kalubbunanna a Judyu. ⁵²E bakkampelangino kalubbunanna a Judyu, nu ammena lud ammina abbingi Dios a magyan si palulubbun, takesi mittatera ammin.

⁵³Nangiyafu sinoya aw, natatarabbanino pangafuwanirana Judyu nu ansanda a mamapatay ki Jesus. ⁵⁴Antu gafuna, amme nappaddara Jesus sey Judea, nu ammera lud inang sey Efraim, tata a lubbuna ara'ni sino danak. Antuweno nagananda Jesus andino adalannera.

⁵⁵Ara'niyennino fiyestana Judyuwera a ngananda si La'wutan. Odduwera a inang sey Jerusalem a naggabwat si palulubun, takesi akwandeno gagangera a mappadulus sino baggira so liyena fiyesta. ⁵⁶Pakaiintufukanda i Jesus, e wasin naaramamungira sino Templo, nakkakibikibebutira si, “Sanneno madandandaw? Ammenada gumamwang sito fiyesta ya?” ⁵⁷Se ino pangafuwanirana padi andino Fariseowera, sinapi'da si nu wara makaammu sino agyanani Jesus, itulduna nad sikwara takesi ipado'mara.

Ino Nisibuwani Maria Si Bambangug Sino Takkiyi Jesus

(*Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9*)

12 ¹Wasin annamma aw kepay aseneno fiyestana La'wutan, inang kappera Jesus sey Betania a lubbuni Lazaro a nepangngangolina. ²E nidadanira si pamuwafanda Jesus, e i Marteno malla'gak. I Lazaroweno tata a makikkan sikwara Jesus.

³Wasinoy, nangappa i Maria si kagadwana litrowa nangina a bambanguwa passiya nardo. E nesibungnga sino takkiyi Jesus, kasena finunatan sino abu'nga, e medadarngiyopino bangungnga sino balay. ⁴Udde i Judas Iscariote a adalani Jesus a antuneno milaku sikwana, sinapi'na si, ⁵“Sanna mat ta ammena ilaku inaya bambangug ta wara meya'da sino mekakallakkira? Se ino balorna, mekunna sino sweldu si tarun.”^w ⁶Ino nassapitani Judas sinoy, bakkanna gafu se ikaloneno mekakallakkira, nu bakkan lud gafu se aso'dino kama'na. Se antuweno miggam sino pira'da, e gastunna nu anggama se antuweno gagangena.

⁷Udde sinapiti Jesus ki Judas si, “Purayannu pelangi Maria. Se neyimfunnenaya bambangug takesi antuweno naunta a nelana sino baggik para sino ketanammangku. ⁸Se ino mekakallakkira, kanayunira a ana sikwayu, udde ikkanak, ammek kanayuna ana sikwayu.”

⁹Waso kunnenoy, odduweno Judyu a naningngag si ana i Jesus sey Betania, antuweno inangngira sinay. Udde bakkampelangi Jesusino anda itan, nu ammera luggappay umang itani Lazaro a nepangngangolina. ¹⁰Kunnantu, ino pangafuwanirana padi, nattatarabbandeno akwanda a mamapatekappay ki Lazaro, ¹¹se gafu sikwana, odduweno Judyuwera a nekatway sikwara e nanguruwira ki Jesus.

Ino Nanayawanda Ki Jesus Sin Inangnganna Sey Jerusalem

(*Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40*)

¹²Wasi kadarama'na, diningngaggino odduwera a tolaya inang nakifiyesta si gumamwanginni Jesus sey Jerusalem. ¹³E nappera si

^w **12:5** Ino sapitanna sino dami'na Griego, talluwatuta dinariyu a antuweno balorneno tandan si talluwatut si aw.

adonna ayog^x ta umangngira dumambal sikwana, e nekulawura si, “Madandayawi Dios! Madandayokappenaddino dinunduni Afu Dios si pannakabaggina! Madandayawino Aritam sito Israel.”

¹⁴I Jesus, nattakay si ubbunna asnowa nepaappana. Antuweno neyakkuruwanino nepeturakki Dios si'ina kunna si,

¹⁵“Ikkeyuwa talubbuna Jerusalem, ammekayu mattalaw se gumamwanginnino Ariyuwa mattakay si ubbunna asno.”^y

¹⁶Ino adalanira i Jesus, ammera kepay naawatan si iyawa makweno meyakkuruwanino neturak. Udde wasin nuliya Jesus sey langit, antuweno nanandamanda sitawa neturak mappeafu sikwana e gakkuruwa nakwa sikwana.

¹⁷Ino tolayira a nita sino nappaangngangoliyani Jesus ki Lazaro sin inayanna e nallawan, netulutuluyda a nipakaammu sino nakwa. ¹⁸Antu gafuna, odduweno inang dinambal ki Jesus, se diningngaddenaya kakka'bawa senyal a inangwana. ¹⁹Antuweno nattatarabbanino Fariseowera si, “Itandaw kadda, awana serbineno inangwatam. Se ammina tolay, dumandanira sikwana.”

Ino Nipakaammuwani Jesus Sino Katayanna

²⁰Agyanino bakkannira a Judyu a naggabwat sey Grecia a inang nakifiyesta sey Jerusalem ta dayawanda i Dios. ²¹Inangngira ki Felipe a taga-Betsaida a sako'ma Galilea, e sinapi'da si, “Afu, anggammi nad tatabbanni Jesus.” ²²Inangngi Felipe ki Andres ta itulduneno sinapi'da, kasera nabbuluna inang nituldu ki Jesus.

²³E sinapiti Jesus sikwara si, “Nada'ngennino tiyempowa ikkanaka Abbingga Tolay, medayawak sino katayangku. ²⁴Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino katayangku, kunnangke ino kemulanino bukal. Se nu ammena memula, mittata pelang. Udde nu memula e madaral, mammunga si oddu. ²⁵Nu ikalowino tolayino biyangnga sito lubag, matekappena. Udde nu ammena ikalowino biyangnga sito lubag, mabiyangnga si makkikiyad. ²⁶Nu inyeno manggamma masserbi sikwak, dumandan nad sikwak, takesi massiki sintawino agyanangku, antu kappayino agyananna. E amminira a masserbi sikwak, dayawannirana i Ama.”

²⁷Sinapikkappayi Jesus si, “Sitoya, makukungkulino nakangku, e sannadeno sapitangku? Adasi arangngangku si, ‘Ama, ili'wana'ngad

^x 12:13 Bakkanna ayog, nu ammena lud tata klasena kayu sino lubbunna Judyu a kunnangke ayowino adonna. Ino adonna, neyafakkino korwanira sino kalasada anna newasiwatino korwanira a paddayora ki Jesus. ^y 12:15 Zacarias 9:9 Ino gagangena ari si'in, nu umara'niyera sino tata a lubbuna gubattanda, mattakayira si kabayu. Udde nu nalawarino nakanda sino lubbun, mattakayira si asno.

sitawa makwana sikwak'? Ammena dama, se antuweno gakkagguwa inangngan sito lubag.”²⁸ Kasena sinapit si, “Ama, akwannu pelang sikwakino anggammu takesi maiteno kedayawannu.”

E agyanino damita naggabwat sey langita kunna si, “Nepaitakino kedayawangku gafu sino inangwam, e ipaitak kappena gafuna sino makwa sikwam.”

²⁹Ino tolayira a aggata'dag sinay, nadingngaddeno damit, e kunnino korwanira si addug. Udde ino korwanira, kunda si anghela makitatabbag sikwana.

³⁰Wasinoy, sinapiti Jesus sikwara si, “Inaya diningngaddawa damit, bakkampelanga gafu sikwakino naddamitanna, nu ammena lud gafu sikwayu, takesi manguruggayu. ³¹Sito ingkein nada'ngennino kaukumanino tolayira sito lubagga ammera mangurug, sito ingkein nada'ngengkappayino naaffutani Satanas a matturay sikwara. ³²Udde nu ikkanak, nu metaya'nga, awisanguweno tolayira sino palulubun ta manguruwira sikwak.”^z ³³Antuwenayino sinapiti Jesus, a nangipakaammu sino katayannana a metayag sino krus.

³⁴Wasinoy, sinapikkappayino tolayira si, “Ino sapitannino lintiddam, mabiyayino Kristo si makkikiyad. Ansannu lang kun si metayangngad si krusino Abbingnga Tolay? Inya kappelud yana Abbingnga Tolay?”

³⁵E sinapiti Jesus sikwara si, “Ikkanakino kunnangke sirwata mawwaldag sikwayu, e ammena mabayag e anawantakayu. Dumandangkayu nad sikwak se kawarak sikwayu takesi ammekayu malammukan. Se ino mallakad si lammuk, ammena inammuweno ira'bunna. ³⁶Sitoya a ayawak kepaya sirwat, manguruggayu nad sikwak takesi mabbalikayu si tolaya mawaldanino nakanda.”³⁷ Wasin sinapiti Jesus inoy, inanawannera e ammenan nappadda sino tolayira.

Ino Amme Nanguruwanino Judyuwera

³⁷Massiki odduwennino kakka'bawa senyala inangwa i Jesus a initeno tolayira, ammera kepay mangurug sikwana. ³⁸Antuweno neyakkuruwanino nelabbuni Isaias si'ina kunna si,

“Afu Dios, kunnangke awaningke a mangurug sino sinapi'mi, e ammera kappay nepilingalingeno nepaitama pannakadamam.”^a

³⁹Neturak kappayi Isaiasino gafuneno ammera nanguruwana sinapi'na si, ⁴⁰“Ilappattira i Dios e nepattagga'nenno nakanda takesi ammera makaita anna makaawat onnu muli sikwana ta pabbattunoyannera nad.”^b

⁴¹Kunnenayino sinapiti Isaias se initaneno kinadiosi Jesus si'in, e antuweno nassapitanna sino mappeafu sikwana.

⁴²Udde massiki kunnenoy, odduweno pangafuwanirana Judyu a nangurug ki Jesus. Udde ammera nepakaammuweno nanguruwanda

^z 12:32 Itannu kappay sino Juan 3:14-15 ^a 12:38 Isaias 53:1 ^b 12:40 Isaias 6:10

se mattalawira si kastigunireno Fariseowera ta ammera mebilang si bafulundera a Judyu. ⁴³Se aanggangdeno kedayawanda sino tolayira amma sino kedayawanda ki Dios.

Ino Kaukumanino Tolayira Gafu Sino Sapiti Jesus

⁴⁴Waso kunneno, nekokwa i Jesusino nassapit si, “Ino mangurug sikwak, bakkannappelangino kuruwana, nu bakkangkappelurino nanundun sikwak. ⁴⁵Ino mangita sikwak, maitana kappayino nanundun sikwak. ⁴⁶Inangngak sito lubagga kunnangke sirwat takesi ino manguruwira sikwak, ammera magyan sino lammuk.

⁴⁷“Ino tolaya maningngag sino sapitangku udde ammena kuruwan, bakkannakino mangukum sikwana. Se ammek inang sito lubagga mangukum si tolai, nu ammek lud inang sitawa mangisalak sikwara. ⁴⁸Udde aneno mangukum sino tolaya mammay sikwak anna amme mangurug sino sapitangkuwera. Inaya sapitangkuwera, iraneno mangukum sikwana so uddina aw. ⁴⁹Se awana sinapikkuwa naggawat sino nakangkungkepay, nu ammena luri Ama a nanundun sikwakino nituldu sino sinapikkuwera andino assapikku. ⁵⁰Ammuk si ino tulduna, antuweno paggabwatanino biyaya mannayun. Antu gafuna, massiki sanneno itulduna a sapitangku, antu pelangino isapikku.”

Ino Nunafani Jesus Sino Takkiyeno Adalannera

13 ¹Wasi tata si gafi liyeya mangiyafuweno fiyestana La'wutan, ammuwenni Jesus si nada'ngennino tiyempowa anawanna sito lubag ta muliyen ki Amana. Inaanggammangke ino tolenera sito lubag, e ipaitaneno aggangamma sikwara makkiyad sino katayanna.

²Wasinoy, mamuwadda Jesus andino adalannera. Nepadandammini Satanas ki Judas a abbingi Simon Iscariote si antuwenoya gafiyeno pappado'manna ki Jesus. ³I Jesus, ammuna si neya'da i Amaneno ammina pannakadamana sikwana, e ammuna kappay si i Diosino naggawatanna anna antu kappayino puliyannana. ⁴Antu gafuna, natta'daggi Jesus, inarineno lumbonna, e nabbakwat si tuwalya. ⁵Kasena nekwa si danum sino angngoran e neyafuna a munab sino takkiyeno adalannera, e finunatanannera sino tuwalya a nebakwa'na.

⁶Wasin dina'ngenni Jesusi Simon Pedro, sinapi'na ki Jesus si, “Afu, mayan ikkammangke ino munab sito takkik?”

⁷E kunni Jesus si, “Ammengkepema'lud maawatan yo akwangku, udde maawatannu kappenalang.”

⁸E sinapikkappayi Pedro si, “Ammenangke dama si ikkeno munab sito takkik.”

Udde nekunni Jesus si, “Nu ammek unafan yan takkim, ammekan mebilang si adalangku.”

⁹E sinapiti Pedro si, “Afu, nu kunnenoy, bakkampelang yo takkikino unafannu, nu bakkan lud massiki yo kamakku anna uluk.”

¹⁰Sinabbi Jesus si, “Ino tolaya nakadiyutin, ammenan nad mandadiyut, se nadalusin. Ino pelang takkina naddino maunafan. E ikkayu, nadalusangkayu ammin, fera pelangino tata.” ¹¹Ino gafuneno nassapitani Jesus si aneno tata a ammena nadalusan, se inammunanino mappado'mana sikwana.

¹²Wasin nabalininni Jesus a nunab sino takkirera, neallungnga kappayino lumbonna e nakituttuggappay sikwara. Kasena nebebu'na sikwara si, “Maawatandawino inangwak sikwayu? ¹³Nganandak si Mesturu anna Afu, e nalawad yana sapitandaw se gakkuruwingke. ¹⁴Nu ikkanaka Afu anna Mesturuyuweno nunab sino takkiyu, meannung nu kunnenoy kappayino akwandawa makkaunaunab si takki. ¹⁵Inangwak inay ta wara tuntulandaw takesi akwandopayino kunneno inangwak sikwayu. ¹⁶Gakkurug yo sapitangku sikwayu, awana aripanna napatig amma sino amuna, e awangkappaya nadundun si napatig amma sino nanundun sikwana. ¹⁷Gafu se maawatandawiran inay, maanggangkayu nu akwandaw.”

¹⁸Sinapikkappayi Jesus si, “Bakkanna ikkayu amminino nassapitangku, se ammukino nakandawa pinilik. Udde pinilitakayu ammin takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios a kunna si, ‘Ino nakikkan sikwak, nabbali si kalingak.’^c ¹⁹Sapitangku yaw sikwayu liyena a makwa, takesi nanu makwa, kuruwandaw si ikkanakino Kristo a dinunduni Dios. ²⁰Gakkurug yo sapitangku sikwayu, ino tolaya maningngag sino dundunangku, dingngaggandak kappay. E ino maningngag sikwak, dingngagganda kappayino nanundun sikwak.”

Ino Nassapitani Jesus Nu Inyeno Milaku Sikwana

(Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23)

²¹Wasin sinapitira i Jesus inoy, malowingke ino nakamma, e sinapi'na si, “Gakkurug yo sapitangku, aneno tata sikwayuwa milaku sikwak.”

²²Wasinoy, makkaititeno adalannera se ammera ammu nu inya sikwareno sapitanna. ²³Ino nattuttud sino aruruwi Jesus, antuweno adalanna a iiddukannangke. ²⁴E sinengyattani Simon Pedro ta futanna ki Jesus nu inya sikwareno sapitanna.

²⁵Wasinoy, nassandiyinaya adalanna ki Jesus, e binebu'na si, “Afu, inya sikwamiyeno sinapi'nu?”

²⁶E sinapiti Jesus sikwana si, “Ino panga'dangku sito isosoka tinapay, antuwenay.” E nesosoneno tinapay, asena neya'da ki Judas a abbingi Simon Iscariote.

^c 13:18 Salmo 41:9

²⁷Addiwawa langi Judas sino tinapay, inunagginni Satanas sikwana. E nekunni Jesus sikwana si, “Kangkamannuwa akwanino ana sino nakammu.” ²⁸Ino korwanira a makikkana adalanna, ammera naawatanino gafuna a kunnenoyino sinapi'na ki Judas. ²⁹Gafu se i Judasino gumaiggam sino pira'da, ariyino korwanira si dundunanni Jesus a umang maggatang si maawadda sino fiyesta, onnu umang manga'da si pirak sino mekakallakkira.

³⁰Wasin nakkaninni Judasino tinapay, nallawanin. Sin nallawananna, gafiyenin.

Ino Bawuwa Tuni Jesus Sino Adalannera

³¹Wasin inanawinni Judas, sinapiti Jesus si, “Ino makwana sikwak, antuweno mipaita sino kedayawangkuwa Abbingnga Tolay, e gafu sikwak, maita kappayino kedayawani Dios. ³²E nu ipaitakino kedayawani Dios, ipaitana kappayino kedayawangkuwa Abbingnga, e malana makwa.

³³“Ikkayuwa abbingku, ammek mabayag sikwayu. Tufukanda'nga, udde sapitangku kappay sikwayuweno sinapikku sino pangafuwanirana Judyu si, ‘Ammekayu makaang sino umangngangku.’ ³⁴Antuyawino bawuwa itungku sikwayu. Makkaaanggangkayu nad. Kunna payino inangwaka manggam sikwayu, antu naddino akwandawa makkaaanggam. ³⁵Se nu makkaaanggangkayu, antuneno pangammuwanino ammina tolai si adalantakayu.”

Ino Nilabbunani Jesus Sino Piimaddani Pedro Sino

Nangammuwanina Sikwana

(*Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34*)

³⁶Wasinoy, nebuti Simon Pedro si, “Afu, sintomatino angannu?” E sinabbi Jesus si, “Ammeka makadandan sikwak ingkein, udde dumandangka kappena.”

³⁷E sinapikkappayi Pedro si, “Afu, mayan ammek makadandan sikwam sito ingkein? Massiki nu matayak gafu sikwam, damana pelang sikwak.”

³⁸E sinapiti Jesus si, “Sapitannungkelang si massiki mateka para sikwak. Udde gakkurug yo sapitangku sikwam, ammena kepay mada'ngeno passirallotanino lalung, nami'luwannakunna a neimad.”

I Jesusino Dalana Umang Ki Amana

14 ¹Wasinoy, sinapikkappayi Jesus sino adalannera si, “Ammekayu maddararan, nu ammeyu lud pattuyaggannino angnguruddaw ki Dios e pattuyaggandokappayino angnguruddaw sikwak. ²Se odduwa pagyananna tolai sino balayi Ama sey langit, e mauntaka umang sinay ta midadanak si pagyanandaw. Ammek sapitan yaw nu bakkanna gakkurug. ³E nu nedadaninnino pagyanandaw, muliyak kappena a mappa sikwayu

takesi makiigyangkayu pay sikwak. ⁴ Ammuyunnino dalana umang sino umangnganku.”

⁵ Wasinoy, sinapiti Tomas si, “Afu, ammemi inammuveno umangngannu, e ansanneno angngammumi sino dalana umang sinay?”

⁶ E sinabbi Jesus si, “Ikkanakino dalan, se ikkanakino paggabwatanino kakuruwan andino manga'da si biyag. Awana makaang ki Ama, nu bakkanakino pangannana. ⁷ Nu gakkuruwa ammurak, ammuy payi Ama. E mangiyafu sito ingkein, gakkuruwa ammuyun anna initayun.”

⁸ Wasinoy, sinapiti Felipe si, “Afu, ipaitammaddi Amam sikwami ta matalangaggami.”

⁹ E sinabbi Jesus si, “Felipe, nabayak sikwayu, gampade ammenak kepay inammu? Ino nangita sikwak, initanangkappayi Ama. Ansannu kappay sapitan si ipaitaki Ama sikwayu? ¹⁰ Ma, ammem kuruwan si anak ki Ama e ana kappayi Ama sikwak? Amminino sinapikku sikwayu, bakkanna naggabwat sino nakangkungkepay, nu ammena lud naggabwat ki Ama. Ammingkappaya akwangku, nepakwa i Ama a ana sikwak.

¹¹ Kuruwandonad si anak ki Ama e ana i Ama sikwak. Nu ammeyu kuruwan gafu sino sapitanku, kuruwandonad gafu sino kakka'bawira a akwangku.

¹² “Gakkurug yo sapitanku sikwayu, massiki inyeno mangurug sikwak, akwanna kappayino kakka'bawa akwangku. E ooddu kappayino damana a akwan amma sino inangwak, gafu se muliya'nga ki Ama.

¹³ E massiki sanneno arangngandaw ki Ama gafu sino nittatandaw sikwak,^d akwangku takesi madayawi Ama mappeafu sino akwangkuwa Abbingnga. ¹⁴ Massiki sanneno arangngandaw sikwak gafu sino annala'daw sikwak, akwangkuwa akwan.”

Ino Nikariyani Jesus Sino Gumamwanganino Espirituwi Dios

¹⁵ Wasinoy, sinubburani Jesusino sapitanna si, “Nu gakkuruwa angngandak, akwandawino sapitanku. ¹⁶ E arangnganku ki Ama ta manundun si mepatali sikwaka manuffun sikwayu ta antuweno magyan sikwayu si makkikiyad. Ino Espirituneno angngankuwa sapitan, e antuweno mangipakaammu sikwayu sino kakuruwan. ¹⁷ Ino tolayira a ammera mangurug sikwak, ammera dama a maa'dan sino Espirituwi Dios, se ammera maimunuwan anna ammera maammuwan. Udde ikkayu, ammuyun, se ara'niyen sikwayu e magyanna sikwayu.

¹⁸ “Massiki anawantakayu, ammetakayu purayan se muliya'nga kappay sikwayu. ¹⁹ Ammena mabayag e ammerakunna itanino ammera

^d 14:13 Ino sapitanna sino dami'na Griego, massiki sanneno arangngandaw sino anganku. Ino adwa kappaya anggamma sapitanna yaw: massiki sanneno arangngandawa pannakabaggik onnu massiki sanneno arangngandaw gafu sino tala'daw sino kalintiyanku.

mangurug sikwak sito lubag, udde ikkayuwa mangurug, itanda'nga kappay. E gafu se mabiyayak kappena, mabiyaggayu kappay si makkikiyad. ²⁰Nu mada'nganenaya aw, antuneno pangammuwandaw si anak ki Ama, anakayu sikwak, e anak kappay sikwayu. ²¹Ino tolaya maningngag sito sapitangku e kuruwanna, antuweno manggam sikwak. E ino manggam sikwak, anggammampayi Ama. E anggammangku kappepay, e ipakaammuk ammin sikwaneno mappeafu sikwak.”

²²Wasinoy, sinapiti Judas (bakkanni Judas Iscariote) si, “Afu, mayan ikkami pelangino pappakaammuwannu mappeafu sikwam a bakkan lud sino amminira a tolay sito lubag?”

²³E sinabbi Jesus si, “Ino manggam sikwak, akwanneno sapitangku, e anggammanni Ama. Kunnantu, ikkami anni Ama, umangkami magyan sikwana. ²⁴Udde ino tolaya amme manggam sikwak, ammena akwanino sapitangku. Ammena naggabwat sikwakino netulduka diningngaddaw, nu ammena lud naggabwat ki Ama a nanundun sikwak.

²⁵“Sapitanguwera ammin yaw sito ayawak kepay sikwayu. ²⁶Udde dundunanna i Ameno Espirituna a manuffun sikwayuwa mangipakaammu mappeafu sikwak. Antuneno manuldu sikwayu si ammina ammeyu kepay inammu anna ipadandamma sikwayuweno ammina sinapikku.

²⁷“Ammekayu maddararan anna mattalaw, se passiyanakkuweno nakandaw. Ino siyana'nga nakamma iya'dak sikwayu, bakkannino kunnino tolayira sito lubag, nu ammena lud mekunna sino nasiyanakka nakangku. ²⁸Diningngaddawino sinapikkuwa anawantakayu udde muliya'nga kappay sikwayu. Nu gakkuruwa anggandak, maanggangkayu nad, se umangngak ki Ama a napatig amma sikwak. ²⁹Dadananguwa sapitan yaw sikwayu, takesi nanu makwa, mattuyaggino angnguruddaw sikwak. ³⁰Ammek bayannino makitatabbag sikwayu, se gumamwanginni Satanas a antuweno matturay sino tolayira sito lubag. Awana kalintiyanna sikwak, ³¹udde purayangku sino akwanna sikwak takesi maammuwan amminino tolayira si anggangkuwi Ama e akwangku amminino ipakwana sikwak.

“Ara, intamun ta umanawetamun sitaw.”

Ino Niyampariyani Jesus Sino Baggina Si Fungalla Ubas

15 ¹Wara sinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Ikkanakino gakkuruwa fungalla ubas^e e i Ameno mimut. ²Ariyanna ammina tangaka ammena mammunga, udde ino tangakira a mammunga, ariyanneno

^e 15:1 Sino Dadana Tulag, meyampariyino Judyuwera onnu gagagaka i Israel si mula a ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-7), udde narakkattino bungana se sinalekkuranda i Dios, antu gafuna, bakkannireno gakkuruwa mula a ubas.

korwana garangona a kunnangke dalusannera takesi umodduweno bungara. ³Kakunnayu weno tangakira a mammunga se nadalusangkayu gafu sino sinapikkuwa nattalaginad sino nakandaw. ⁴Mattalaginaggayu sikwak ta mattalaginarappay sikwayu. Ino tanganeno ubas, ammena mammunga nu naari sino fungalna. Kakunnayu kappay, ammekayu mammunga nu ammekayu mattalaginad sikwaka fungalla ubas.

⁵“Ikkanakino kunnangke fungalla ubas e ikkayu weno kunnangke tangakira. Ino mattalaginarira sikwak, anappay sikwara, e mammungera si oddu. Udde nu awanak sikwayu, ammekayu makaangwa si nalawad. ⁶Ino tolaya ammena mattalaginad sikwak, metakkufa kunnangke naariya tanga. Nu maganguwen, amunganda, kasera iramba sino afuy ta masikkulan. ⁷Udde nu mattalaginaggayu sikwak anna aggadandammandawino sinapikku e akwandaw, massiki sanneno arangngandaw ki Ama, iya'dana sikwayu. ⁸Nu mammungakayu si oddu, antuweno kedayawani Ama e antu kappayino mangipaita si gakkuruwa ikkayu weno adalangu. ⁹Anggammantakayu a kunnangke ino agganggammami Ama sikwak. Mattalaginaggayu nad sikwak takesi maammuwandawino agganggangku sikwayu. ¹⁰Nu akwandawino sapitangku sikwayu, maammuwandawino agganggangku sikwayu. Kakunnana kappay sikwak, akwangku ammina sapitanni Ama, e maammuwangkunnino agganggamma sikwak.

¹¹“Sinapikkuwera yaw sikwayu takesi mallanggakkayungke a kunna pay sikwak. ¹²Antuyawino itungku sikwayu, makkaaanggangkayu a kunna payino agganggangku sikwayu. ¹³Ino kadodokkallana agganggamma dama a ipaiteno tata tolay, nu matay takesi mabiyayino bafulunnera. ¹⁴E ikkayu weno bafulungku nu akwandawino sapitangku sikwayu. ¹⁵Sitoya, ammetakayu nganan si aripan, nu bakkan lud buluntakayu. Se ino aripan, ammena inammuweno dinandammino amuna, udde ammina diningngaggu ki Ama, sinapikku ammin sikwayu. ¹⁶Bakkanna ikkayu weno namili sikwak, nu ammena lura ikkanakino namili sikwayu e dinotukantakayu takesi mammungakayu si oddu, e mabbalanayun naddino bungayuwa nalawad. Kunnantu, massiki sanneno arangngandaw ki Ama gafu sino nittatandaw sikwak, iya'dana sikwayu. ¹⁷Antu kappay yawino itutungku sikwayu, makkaaanggangkayu nad.”

Ino Pakkababannanino Ammera Mangurug Sino Nanguruwira

¹⁸Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Kababannaddakayuneno tolayira a ammera mangurug sikwak, udde ammekayu nad makka'baw sinay, nu ammeyu lud dandamman si kinababannaddak abbu. ¹⁹Nannud nekunneno nakandaw sikwara a ammena mangurug, anggammandakayu nad se kakunnarakayu. Udde bakkanninna kakunnarakayu se pinilitakayuwa mekatway sikwara, e antuweno

gafuna a kababannaddakayu. ²⁰Dandammandonaddino sinapikku sikwayuwa awana aripanna napatig amma sino amuna. Nu nelopalope'dak, ilopalope'dakayu kappena. Nu ammera kinuruwino sinapikku, ammera kappena kuruwannino sapitandaw. ²¹Akwandana ammin yaw sikwayu, gafu sino nittatandaw sikwak, se ammera ammuweno nanundun sikwak. ²²Nannud ammek inang sitawa nanuldu sikwara, bakkan nadda liwa'deno ammera panguruwan sikwak. Udde gafu se ginamwangak, awana parrasonda sino liwa'da. ²³Ino makkababannag sikwak, kababannangnga kappayi Ama. ²⁴Bakkan nadda liwa'deno ammera panguruwan sikwak, nu awan nadda nepaitak si kakka'bawa awana korwan si makaangwa. Udde massiki initareno inangwak, kababannaddakami anni Ama. ²⁵Udde nakwa yaw, takesi meyakkuruwino neturak sino lintidda a kunna si, 'Kababannaddak, massiki awana gafuna.' ”^f

²⁶E sinapikkappayi Jesus si, “Dundunangkuneno Espiritu a maggabwat ki Ama a manuffun sikwayu. Antuneno mangipakaammu sino kakuruwan mappeafu ki Dios, e ta'daggandak kappena. ²⁷Massiki ikkayu kappay, ta'dagganda'nga se kiyad sin nangiyafuwangkuwa manuldu, nebumbulungkayu sikwak.

16 ¹“Dinadangukuwa sinapit sikwayu yaw takesi ammekayu mapa'latan sino makwana sikwayu e ammeyu ibbattanino angnguruddaw sikwak. ²Se ammerakayuna ibilang si bafulunda a Judyu. E mada'nganeno awa ino mamapatay sikwayu, nganannana si nalawara passerbina ki Diosino akwana. ³Kunnanenayino akwanda gafu se ammerakami ammu anni Ama. ⁴Dinadangukuwa sinapit yaw sikwayu takesi nanu akwanda sikwayu, madandandaw si sinapikkun sikwayu.”

Ino A'akwanino Espirituwi Dios

Sinubburangkappayi Jesusino sapitanna si, “Ammek sinapit yaw sikwayu si'in se naganak kepay sikwayu. ⁵Udde sapitangkun sikwayu sito ingkein se gauuliyakun sino nanundun sikwak. Udde mayan awaningke sikwayuwa mabbebut nu sintawino angangu? ⁶On, se malowino nakandaw sino sinapikku. ⁷Udde gakkuruwino sapitangu sikwayu, pallawarandokappay nu umanawak. Se nu ammek umanaw, ammena dama a gumamwangino manuffun sikwayu. Udde nu umanawak, dundunangkuna sikwayu. ⁸Nanu gumamwang, ipakaammuna sino tolayira si nabbakabakkannino annandanda mappeafu sino liwat. Ipakaammuna kappay si nabbakabakkannino annandanda mappeafu sino kinagaddangu andino pangukumanna i Dios sikwara. ⁹Mappeafu sino liwat, ipakaammuna si liwa'deno ammera nanguruwan sikwak. ¹⁰Mappeafu sino kinagaddangu,

^f 15:25 Salmo 35:19; 69:4

ipakaammuna si gakkuruwa naggaddangngak. Ino pangammuwanda, umangngak ki Ama e ammerakunna maita. ¹¹Mappeafu sino pangukumani Dios sino tolayira, ipakaammuna si naukumin e makastiguna i Satanas a turayino ammera mangurug.

¹²“Oddu kappenaddino anggangkuwa ituldu sikwayu, udde madyakkepay a dandammandaw. ¹³Udde kadde, se nanu gumamwangino Espirituwi Dios a mangipakaammu sino kakuruwan, antuneno mifuyut sino nakandaw ta maammuwandaw amminino kakuruwan. Ino sapitanna, ammena maggabwat sino nakammangkepay, nu ammena lud sapitannino diningngangnga ki Dios. E ituldunana kappay sikwayuweno makwa so maddagguna aw. ¹⁴Madayawak gafu sikwana, se idutungngana sikwayuweno anggangkuwa ipakaammu. ¹⁵Ammina akwi Ama, akwak kappay, antu gafuna a sinapikku si ino anggangkuwa ipakaammu ino idutungnga sikwayu.”

Ino Kapataliyanneno Loneno Nakanda Si Nappelalota Langgak

¹⁶Wasinoy, sinapikkappayi Jesus si, “Ammena mabayag e ammerakunna itan, udde ammena kappay mabayag e itandak kappena.”

¹⁷Ino korwanira a adalanna, nakkakibikibebutira si, “Sanneno anggamma sapitan? Kunna si ammena mabayag e ammetam maita e ammena kappay mabayag e itantamma kappay. E kunna kappay si gafu se umang ki Amana. ¹⁸Sanneno anggamma sapitannino ammena mabayag? Ammetam ma'lud maawatan.”

¹⁹Ammuwi Jesus si angganda a mabbebut sikwana, antu gafuna, sinapi'na sikwara si, “Ma, makkakibikibebukkayu mappeafu sino sinapikkuwa ammena mabayag e ammerakunna itan e ammena kappay mabayag e itandak kappena? ²⁰Gakkurug yo sapitanku sikwayu, mattangikkayu anna mabbinungakayuna, udde maanggammeno tolayira a ammera mangurug sikwak. Malowingke ino nakandaw, udde mapataliyanna si nappelalota langgak. ²¹Ino keampariyanna, ino bafaya gaaanak. Maddararan se nada'ngennino panakanna. Udde nanu mallawanino kalu'bit, kalyawannaneno lona, se maanggamingke gafu sino kalu'bit. ²²Kunna kappay sikwayu, malowino nakandaw sito ingkein. Udde makkaititamma kappay, e nappelalo'nenno langga'daw. E awanna makaari sinaya langga'daw.

²³“Nanu mada'nganenaya tiyempo, awanin nadda ibebu'daw sikwak. Gakkurug yo sapitanku sikwayu, massiki sanneno arangngandona ki Ama, iya'danana sikwayu gafu sino nittatandaw sikwak. ²⁴Makkiyad sito ingkein, awangkepay inarandaw gafu sino nittatandaw sikwak. Sitoya, marangkayu ta maa'dangkayuna takesi maanggangkayungke.”

Ino Nangaffutani Jesus Sino Matturay Sito Lubag

²⁵Wasinoy, sinubburani Jesusino sinapi'na si, “Amminino sinapikku sikwayu, passiya ampariyino nepassapikku. Udde mada'nganeno

awa ammek iyampariyino sapitangku sikwayu, nu ammek lud sapitanningke a ipakaammu sikwayuweno mappeafu ki Ama. ²⁶Nanu madatangngenoya aw, antuneno parangngandaw gafu sino nittatandaw sikwak. Bakkanna'ngaddino marang ki Ama para sikwayu, ²⁷se anggammindakayuwi Ama, gafu se anggandak anna kuruwandokappay si naggabwatak sikwana. ²⁸Gakkuruwa naggabwatak ki Ama e inangngak sito lubag, e sitoya, anawangku yo lubag ta muliyak ki Ama.”

²⁹Waso kunnenoy, sinapitino adalannera si, “Itannu, maawatamminnino sinapi'nu se ammemun neyamparig. ³⁰Sitoya, ammumin si ammum ammin. Massiki ino ana sino nakammiya ibebu'mi nad sikwam, ammumun. Antuweno panguruwammi si naggabwakka ki Dios.”

³¹Sinapiti Jesus si, “Manguruggayun? ³²Se ara'niyennino tiyempowa makakarawatwekayu. Tatatata sikwayuweno umang sino balenangkepay, e matakak. Udde ammek gakkuruwa matak, se kanayuna ana i Ama sikwak. ³³Sinapikku yaw sikwayu takesi massiyanakkino nakandaw gafu sino nittatandaw sikwak. Padyatandakayuneno tolayira a ammera mangurug sikwak, udde pattuyaggandonaddino nakandaw, se inaffukkunnino matturay sito lubag.”

Ino Nikararani Jesus Sino Baggingkepaya

17 ¹Wasin sinapiti Jesus sino, sinangaw sey langita mikararag si, “Ama, nada'ngennino tiyempok. Ipaitamino kedayawangkuwa Abbingngu takesi ipaitak kappeneno kedayawannu. ²Se neya'dam sikwakino kalintiyana matturay sino ammina tolay, takesi a'dangku si biyaya manayunino ammina tolaya netala'ngu sikwak. ³E antuyawino biyaya manayun, ino pangammuwanda sikwam a tata ke a gakkuruwa Dios annino pangammuwanda kappay sikwak a Jesu Kristo a dinundunnu. ⁴Nepaitak sito lubaggino kedayawannu, se inangwak amminino nepakwam sikwak. ⁵Sitoya, Ama, pulindak sitan agyanannu takesi medayawak kappay a kunneno nedayawangku sin naganangku sikwam sin ammena kepaya napatatu yo lubag.”

Ino Nikararani Jesus Sino Adalannera

⁶“Ino tolemira a pinilim sito lubagga netala'ngu sikwak, nepakaammuk sikwareno kinadidosnu. Tolemira, e netala'nguwera sikwak. Kinuruddeno sinapi'nu, ⁷e sitoya, naammuwandan si ikkeno naggabwatanino ammina inangwak anna sinapikku. ⁸Se kinuruddeno netulduk sikwara a sinapi'nu sikwak, e ammuran si ikkeno naggabwatangku anna ikkeno nanundun sikwak.

⁹“Ino ikararangku, bakkanna ammina tolay, nu ammena lurino tolayira a netala'ngu sikwak, se akwamira. ¹⁰Ammina akwak, akwamira

kappay, e ammina akwam, akwakira kappay, e madayawak gafu sikwara. ¹¹Sitoya, anawangku yo lubag e muliyak sikwam, udde ino tolayira a netala'ngu sikwak, matakira sito lubag. Ikka a nadosana Ama, imutannuwera sino pannakadamam takesi mittateno nakanda a kunna payino nakanta. ¹²Sin agyanangku sikwara, inimukkuwera gafu sino pannakadamama neya'dam sikwak. Awaningke sikwara a nekatway sikwak, fera pelangino tata a manggamma mekatway, takesi meyakkuwino neturak sino sapi'nu.

¹³“Sitoya, ara'niyennino puliyangku sikwam. Antu gafuna, sapitangku yaw sikwam takesi dinggaggendera liyekira a anawan takesi maanggamirangke a kunna pay sikwak. ¹⁴Netulduk sikwareno ammina sinapi'nu sikwak, antu gafuna a kababannireno tolayira a ammera mangurug sikwak, se nekunnera sikwaka tangananino nakanda sino nakammeno ammera mangurug. ¹⁵Ammek arangngan si iyanomira sito lubag, nu ammek lud arangngan si imutannuwera takesi ammayira affutanni Satanas. ¹⁶Se amme nekunneno nakanda sino nakammino tolayira a ammena mangurug, se nekunnera sikwak. ¹⁷Gafu sino sapi'nuwa kakuruwan, ilasinnuwera sino narakkat takesi akwanda pelangino pangammannu, se passiya gakkuruwino sapi'nu. ¹⁸Dundunangkuwera si umang manuldu sino sapi'nu sino tolayira sito lubag a kunna payino nanundunannu sikwak. ¹⁹Iya'dak sikwamino baggik ta matayak para sikwara takesi melasinira sino narakkat ta akwanda pelangino pangammannu.”

Ino Nikararani Jesus Sino Amminira A Mangurug

²⁰“Bakkampelang yo adalanguwereno ikararangku, nu ammena lud amminirana a mangurug sikwak gafu sino ituldura mappeafu sikwak. ²¹Ama, ikararaggu si mittata naddino nakanda a kunna payino nakanta, takesi kuruwannino tolayira si ikkeno nanundun sikwak. Mittatera nad sikwata a kunneno anak sikwam anna anaka sikwak. ²²Neya'dak sikwareno pannakadama a neya'dam sikwak, takesi mittateno nakanda a kunna payino nakanta. ²³Anak sikwara e anaka kappay sikwak takesi mittatengke ino nakanda, takesi maammuwanino tolayira sito lubag si ikkeno nanundun sikwak, e maammuwanda kappay si nekunneno aggangammu sikwara sino aggangammu sikwak.

²⁴“Ama, anggangku si ino tolayira a netala'ngu sikwak, mesapatira sikwak sey langit ta itandeno kinadosku. Inaya kinadosku, neya'dam sikwak se inangammannak sin ammena kepay napatatu yo lubag.

²⁵“Ama a naggaddang, ino ammera mangurug sikwak, ammeraka inammu. Udde ammutaka, e iyawira a adalangu, ammura si ikkeno nanundun sikwak. ²⁶Se nepakaammuk sikwareno kinadosnu, e pakadadagganangkuweno ipakaammuk sikwara takesi

makkaaangammira a kunna payino agganggamu sikwak, e ana'nga sikwara si makkikiyad.”

Ino Nano'manda Ki Jesus

(*Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-52; Luc. 22:47-53*)

18 ¹Wasin nasinduwenni Jesus a nakkararag, inanawira andino adalannera e naddammangira sino alungunga Kidron. Aneno nafudduka kayuwa olibo sinay, e antuweno inangnganda.

²I Judas a nilaku ki Jesus, ammuneno agyananda se dayandana umanda Jesus andino adalannera sinay. ³Antu gafuna, inangngi Judas sinaya nifuyut sino sindaluwera andino gwardiyana Templo a dinundunino pangafuwanirana padi andino Fariseowera. Nassirwatira anna narmasira.

⁴Gafu se ammuwi Jesus amminino makwa sikwana, inangngera dinambal e sinapi'na si, “Inyeno tufukandaw?”

⁵E kunda si, “I Jesus a taga-Nazaret.”

“Ikkanak,” kunni Jesus. I Judas a nilaku sikwana, nakita'dag sino sindaluwera. ⁶Assapi'langi Jesus si “Ikkanak,” ninunurira e naletwarira.

⁷Wasinoy, nebebukkappayi Jesus si, “Inya ma'lurino tufukandaw?”

E sinapi'da kappay si, “I Jesus a taga-Nazaret.”

⁸“Ikkanak kungkummangke sikwayu,” kunni Jesus. “Nu ikkanakino tufukandaw, ammeyu nad idagga yo bafulungkuwera.” ⁹Antuweno sinapi'na takesi meyakkuruwino sinapi'na sino Amana si awaningke nawawan sino tolayira a netala'nga sikwana.

¹⁰I Simon Pedro, agyanino sase'na, e sinu'nu'na, e binakangnga i Malco a aripannino afafuna padi, e nagingaranino diwanana layangnga. ¹¹Sinapiti Jesus ki Pedro si, “Iyalanggu yan sase'nu. Aringngu nalang si ammayangkuweno ipalawumi Ama sikwak?”

Ino Ina'langani Jesus Ki Anas

¹²Wasinoy, ino sindaluwera, ino kapitanda, andino gwardiyerana Judyu, dino'manda i Jesus e binaluddeno kama'na. ¹³Ino palunguwa niyangnganda i Anas a katuwangani Caifas a afafuna padi sinoya run.

¹⁴I Caifasino nassapit sino Judyuwera si unoyneno tata ke ino matay ta mabiyayino kalubunannera.^g

Ino Pittaneno Niimaddani Pedro Ki Jesus

(*Mat. 26:69-70; Mar. 14:66-68; Luc. 22:56-57*)

¹⁵Da Simon Pedro annino tata kappaya adalana Jesus, dinandanira sikwana. Inaya bulunna, ammuneno afafuna padi, antu gafuna, nebulun

^g 18:14 Juan 11:49-50

ki Jesus a sinallung sino alasanngeno kalawatanna balay. ¹⁶Udde i Pedro, natak sino lasin. E nuliyeno bulunna, e sinatabbangngeno bafaya mindag sino lamwangan nu dama i Pedro a sumallung, kasena nepatallung. ¹⁷E sinapitino bafay ki Pedro si, “Bakkangka kaggappayino adalannenaya tolay?”

“Bakkan,” kunni Pedro.

¹⁸Gafu se la'bat sinoy, nafuyino aripannira andino gwardiyera, e naggarenuwera. E inang kappayi Pedro a nakigarenu sikwara.

Ino Nimbistigaranino Afafuna Padi Ki Jesus
(*Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71*)

¹⁹Wasinoy, ino dadana afafuna padiya i Anas, inimbistigarna i Jesus mappeafu sino adalannera annino tulduna. ²⁰E sinabbi Jesus si, “Ammina netulduk, sinapikku so a'langino tolayira. Kanayunaka manuldu sino pakkakarampattan amminino Judyu a sinagogara annino Templo. Awaningke a sinapikku si likilikud. ²¹Mayan ikkanakino pabbebutannu a bakkannino tolayira a naningngag sikwak? Ira naddino pabbebutannu se inammureno sinapikku.”

²²Wasin sinapiti Jesus inoy, sinipangngino tata a gwardiya, e sinapi'na si, “Ansanna lang kunnayanino annabbangngu sino afafuna padi?”

²³E sinapikkappayi Jesus sikwana si, “Nu wara narakkat sino sinapikku, sapitannu. Udde nu gakkuruwino sinapikku, mayan sinipangngak?”

²⁴Waso kunnenoy, nepeiyangi Anasi Jesus a aggalalud ki Caifas a afafuna padi.

Ino Niimaddangkappayi Pedro Ki Jesus
(*Mat. 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luc. 22:58-62*)

²⁵I Pedro, agyangkepay sinaya maggarenu, e nabbebutino korwanira sikwana si, “Bakkangka kaggappayino tata adalannenaya tolay?”

“Bakkan,” kungkappayi Pedro a neimad.

²⁶Ino tata a aripannino afafuna padi, a wayi kappayino giningarani Pedro, sinapi'na si, “Bakkangka kaddino tata a initaka mamumbulun sikwana sino fudduk?”

²⁷Udde neimaggappayi Pedro, e nassirallotinnino lalung.

Ino Ina'langani Jesus Ki Gubernur Pilato
(*Mat. 27:1-2, 11-25; Mar. 15:1-15; Luc. 23:1-25*)

²⁸Waso gigi'battin, neanawino pangafuwanirana Judyuwi Jesus sino balayi Caifas, e neyanda sino balayi Gubernur Pilato. Udde ammera sinallung sino balena gubernador, gafu sino gagangera a nu sumallungira sino balena bakkanna Judyu, ammera dama a makikkan sino fiyestana

La'wutan se mebilangira a nadakkut. ²⁹Gafu sinoy, nallawani Gobernador Pilato a nakitatabbag sikwara, e sinapi'na si, “Sanneno ipaliwa'daw sitana tolay?”

³⁰E sinabbino pangafuwanira si, “Nu bakkan nadda minalliwat, ammemi nad neyang sikwam.”

³¹E sinapiti Pilato sikwara si, “Ikkayu pelangino makammu, ukumandawingkepaya metuntul sino lintiddaw.”

E sinabbadda si, “Udde ikkamiya Judyu, awana kalintiyammiya mamapatay si tolay.” ³²Kunnenoyino nakwa takesi meyakkuruwino sinapiti Jesus mappeafu sino ipatena.

³³Waso kunnenoy, sinallung kappayi Pilato sino balena, e nepaayangnga i Jesus. E nebebu'na si, “Ikkeno Arina Judyu?”

³⁴E sinabbi Jesus si, “Iyana ibebu'nu, naggabwakkad sino nakammu onnu wara korwana nassapit sikwam?”

³⁵E sinapiti Pilato si, “Ma, aringngu si Judyuwak? Ino kalubbunannu andino pangafuwanirana padiyu, ireno nangidarum sikwam sikwak. Sanna ma'lurino liwa'nu?”

³⁶E sinabbi Jesus si, “Ino kinaturek, tanganan sino turayira sito lubag. Se nannud ariyak sito lubag, nakiyuba'naddino tolekira takesi ammera'ngad dino'manino Judyuwera. Udde ino kakuruwanna, bakkan sito lubaggino naggabwatanino kinaturek.”

³⁷“Nu kunnenoy, arika mantu?” kunni Pilato.

E sinapiti Jesus si, “Ikkeno nassapit si ariyak. Ino gafuna a inangngak sito lubagga neyanak, takesi ipakaammukino kakuruwan. Massiki inyeno manggam sino kakuruwan, dingngaggandeno sapitangku.”

³⁸“Adasi wara kakuruwan?” kunni Pilato.

Wasinoy, nallawangkappayi Pilato, e sinapi'na sino Judyuwera si, “Awangingke a naammuwangku si liwa'na. ³⁹Udde aneno gagangeyuwa kadda fiyestana La'wutan, wara ilawangku si tata balud. Anggandomantu ta pallawanangkuweno ariyuwa Judyu?”

⁴⁰“Bakkan yan! I Barrabasino anggammiya ilawannu,” kunda a nekulawu. I Barrabas, gumattakawa nangontara sino gubiyernu.

Ino Nassapitanda Si Matena I Jesus

(*Mat. 27:26-31; Mar. 15:16-20*)

19 ¹Waso kunnenoy, nepasiwa'watti Pilatowi Jesus sino sindalunera. ²E binalikokawandeno nasasit, e nesinga'da ki Jesus a kunnangke koronana, kasera kappay nepabbarawasi si nalibaga a kunnangke barawasina ari. ³E nappatapataliyera a inara'ni sikwana a nassapit si, “Madayoka nadda Arina Judyu,” e sinipasipanda.

⁴Wasinoy, nallawangkappayi Pilato, e sinapi'na sino Judyuwera si, “Itandaw, ipaa'langkuna sikwayu takesi maammuwandaw si awana

ammuk si liwa'na.”⁵ E nallawani Jesus a nasingatan si asit anna nabbarawasi si nalibaga. E sinapiti Pilato sikwara si, “Itandaw yawa tolay.”

⁶ Wasin initeno pangafuwanirana padi andino gwardiyera i Jesus, nekulawura si, “Papatayannun! Ilansam si krus!”

Udde sinapiti Pilato sikwara si, “Ikkayungkepemantuveno milansa sikwana si krus, se nu ikkanak, awana ammuk si liwa'na.”

⁷ E sinapitino Judyuwera si, “Udde aneno lintimmi, e gafu sinaya lintig, matenad, se sinapi'na si antuweno Abbingi Dios.”

⁸ Wasin diningngaggi Pilatowenaya sinapi'da, nangkakatalaw. ⁹ E sinallung kappay sino balena e nebebu'na ki Jesus si, “Sintoma'lurino naggabwatannu?” Udde amme sinabbi Jesus. ¹⁰ “Mayan ammeka sumabbag?” kunni Pilato. “Ammengkad ammu si aneno kalintiyangukuwa mangipalawan sikwam onnu mangipalansa sikwam si krus?”

¹¹ E sinabbi Jesus si, “Awana kalintiyannu sikwak nu amme nad neya'da i Dios. Antu gafuna, ino nangiyalawat sikwak sikwam, nadammattino liwa'na amma sikwam.”

¹² Wasin diningngaggi Pilato inoy, anggammangkein si ipalawanna i Jesus. Udde ino Judyuwera, nekulawuramman a nassapit si, “Nu pallawanannu yan, gakkuruwingke si ammem ta'dagganino Emperador, nu bakkan lurino kalingana. Se massiki inyeno massapit si ariyeno bagginganangepay, mekontara sino Emperador.”^h

¹³ Wasin diningngaggi Pilatowenaya nekulawura, nepalawanna i Jesus sino balena, kasena inang nattuttud sino attutturanna ukum. Inaya attutturanna ukum, agyan sino natuping si batuwa minggan si Gabata sino dami'na Judyu. ¹⁴ Sin nattutturanna sinay, arani'yen si tangnganaw sino awa pidadananino Judyuwera para sino fiyesta. Sinapiti Pilato sino Judyuwera si, “Antuyawino ariyu.”

¹⁵ Udde neangkakulawura si, “Papatayannun! Papatayannun! Ilansam si krus!”

E nebebuti Pilato sikwara si, “Anggandaw ta pelansakino ariyu si krus?”

E sinabbino pangafuwanirana padi si, “Awana korwan si arimi nu bakkampelangino Emperador.”

¹⁶ Antuweno neyalawatimpelangi Pilatowi Jesus sikwara ta melansara si krus.

Ino Nelansani Jesus Sino Krus

(*Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32; Luc. 23:26-43*)

¹⁷ Wasinoy, inappennino sindaluwera i Jesus, e nepabuttundeno krusna, e neyanda sino kulura ngananda si Agyananna Takata'nga Ulu,

^h **19:12** I Emperador Tiberio sey Romeno nanotuk ki Pilato si gubernador sey Judea, e agyanino turena a mari ki Pilato nu wara pakkuranganna.

a Golgoteno nganna sino dami'na Judyu. ¹⁸Antuwenayino nilansanda ki Jesus sino krus. E agyangkappayino adwera a lalaki a nelansara sino krusdera, e nepatangara i Jesus sikwara.

¹⁹Aneno neturakki Pilato a nepeekwana sino krusi Jesus a kunna si, “I Jesus a taga-Nazaret, ino Arina Judyu.” ²⁰Odduwa Judyuweno nakabasa sinoy se ara'niyeno nilansanda ki Jesus sey Jerusalem, e neturak sino dami'na Judyu, Roma, anna Griego. ²¹Antu gafuna a inangngino pangafuwanirana Judyu ki Pilato e sinapi'da si, “Pataliyanuweno netura'nguwa ‘Arina Judyu,’ takesi itura'ngu si, ‘Sinapi'na si antuweno Arina Judyu.’”

²²Udde netabbi Pilato si, “Ino neturakkun, ammenan maangkakwa.”

²³Wasin nelansennino sindaluwera i Jesus, inappareno barawasina e ginardwara a appat. E inappara kappayino ata'nanga barawasina a awana natubburanna. ²⁴E nattatarabbanda si, “Nalawad nu ammetam pissayan, ta pabbabinnunutam ta itantam nu inyeno makangkwa.” E antuweno inangwara. Kunnenoyino nakwa ta meyakkuruwino nepeturakki Dios a kunna si,

“Ginaradwareno barawasik, e nabbinnunutandeno barawasika ata'nang.”ⁱ

²⁵Agyanino aggata'dag sino idangngeno krusi Jesus, a ino inana, ino kolakino inana, i Maria a atawa i Cleofas, anni Maria Magdalena. ²⁶Inita i Jesusino adalana iiddukanna a aggata'dag sino idangngeno inana, e sinapi'na ki inana si, “Ina, ibilangngu yan si abbingngu.” ²⁷Kasena nekun sino adalanna si, “Ibilangngu yan si inam.” E makkiyad sinoy, inayanino adalana Maria a makiigyan sino balena.

Ino Natayani Jesus

(*Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49*)

²⁸Wasinoy, ammuwenni Jesus si inangwanan amminino nepakwa i Dios sikwana, e sinapi'na si, “Mauwawak,” takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios. ²⁹Aneno malukung sinaya napannu si kilam. Nesosawino sindaluwera si manusup sinaya tayug, kasera nebabbad si kallakayuwa hisopo, e netayadda ta sussupanni Jesus. ³⁰Wasin sinussupi Jesus inoya tayug, sinapi'na si, “Neyakkuruwin.” E nalluntay se natayin.

Ino Nanudukanda Ki Jesus

³¹Ino pangafuwanirana Judyu, inangngira ki Pilato ta arangnganda si pabanduna sino sindaluwereno takkiyeno nelansarera takesi malanira a matay e maariyennino baggira sino krusda. Antuweno inangwara se ino metufara awino awna aggimwangan, e napatyingke se meyindan

ⁱ 19:24 Salmo 22:18

sino fiyesta, e ammera anggam si agyangkepayino baggira sino krus. ³²Antu gafuna, inangngino sindaluwera, e binandureno takkiyeno adwera a nelansa sino krus so aruruwi Jesus. ³³Udde wasin nada'ngara i Jesus, ammera binanduveno takkina, se initara si natayin. ³⁴Udde ino inangweno tata a sindalu, nedukkalneno sayyangnga sino kanawiti Jesus, e nallawaninnino ada anna danum. ³⁵Ino nakaita sitawa nakwa, ta'dagganneno kakuruwanna takesi manguruggayu pay. Gakkuruwino sapitanna se ammuneno nakwa. ³⁶Nakwa ammin inoy takesi meyakkuruwino nepeturakki Dios a kunna si, "Awana mabandu si massiki tata sino tulangnga."^j ³⁷E ana kappayino nepetura'nga a kunna si, "Aggitandaneno dinukkalda."^k

Ino Netanammani Jesus

(*Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56*)

³⁸Wasin nabalinin inoy, agyani Jose a taga-Arimatea a inang ki Pilato ta arangnganneno baggiyi Jesus. I Jose, nangurug ki Jesus, udde ammena nepakaammuveno nanguruwanna se mattalaw sino pangafuwanirana Judyu. Nepurayi Pilato, antuweno inangnga inappeno baggiyi Jesus. ³⁹Nebulun sikwana i Nicodemo, a antuweno tolaya inang nakitatabbag ki Jesus si tata gafi. Wasin inangngira, neyangkalini Nicodemo si tallufuluwa kilowa bambanguwa mirra anna aloe. ⁴⁰Inappareno baggiyi Jesus, e bina'battanda si sinnuna naekwanan si bambangug, se antuweno gagangena Judyu nu mitanammira si natay. ⁴¹Aneno nafudduka mula a ara'ni sino nilansanda ki Jesus. E ana kappayino bawuwa tanamma agweb sinaya awangkepay netanam. ⁴²Gafu se ara'niyennino awna aggimwangan, anna ara'niyenaya tanam, antuweno netanandani Jesus sinay.

Ino Nangngangoliyani Jesus

(*Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8; Luc. 24:1-12*)

20 ¹Wasi gigi'ba'na Linguwa lammuk kepay, inanda Maria Magdalena sino tanammi Jesus, e initana si naariyennino batuwa gagalu'nenno tanam. ²E nalayawa inang sikwara Simon Pedro annino tata a adalana iiddukani Jesus, e sinapi'na sikwara si, "Inappareno baggiyeno Afutam sino tanamma, e ammemi inammuveno niyangnganda sikwana."

³Antu gafuna, inanda Pedro annino tata a adalan sino tanam. ⁴Nalayawira a adwa, udde natuyagga malayawino buluni Pedro amma sikwana, e inuntananna a ginamwang sino tanam. ⁵E inokabba nisirib sino tanam, e initaneno sinnuna nepama'ba'da ki Jesus, udde ammena

j 19:36 Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20 k 19:37 Zacarias 12:10

sinallung. ⁶Wasinoy, ginamwangi Simon Pedro, e nangawwata sinallung sino tanam, e initaneno sinnuna nepama'ba'da ki Jesus a newagga sinay. ⁷E initana kappayino sinnuna nepamabadda sino uluwi Jesus a nalukuta nepassig sino nepama'ba'da sino baggina. ⁸Kasena pay sinallungino buluni Pedro, e initana kappay ammin, antuweno nanguruwana si nangngangoliyi Jesus. ⁹Udde ammera kepay naawatanino nepeturakki Dios a sapitanna si maawag si mangngangoliyi Jesus.

Ino Nappaddani Jesus Ki Maria Magdalena

(Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)

¹⁰Wasinoy, inanawinnino adwera adalan. ¹¹Udde i Maria Magdalena, natak sino tanamma makatangangit. Wasin aggetatangangit, inokabba nisirib sino tanam, ¹²e aneno adwera a anghela initana a nabbarawasiyera si nafuraw. Aggatutturira sino newagganino baggiyi Jesus. Ino tata, nagyan sino nalunananna, e ino tata, nagyan sino kuyatanna. ¹³E sinapi'da sikwana si, “Sanneno itangi'nu?”

E sinabbi Maria si, “Inappareno baggiyeno Afumi, e ammek inammuweno niyangnganda sikwana.”

¹⁴Assapi'na lang sinoy, nabbaliwit, e initana i Jesus a aggata'dag sinay, udde ammena naimunuwan. ¹⁵E sinapiti Jesus si, “Sanneno itangi'nu? Inyeno tufukannu?”

Ino dinandammi Maria, aringnga si antuweno gumaimut sino mulera sinay, antu gafuneno nassapitanna si, “Afu, nu ikkeno niyanaw sikwana, sapitannu nu sintawino niyangngannu sikwana ta angku appan.”

¹⁶“Maria,” kunni Jesus.

E ina'langi Maria sikwana a sinapi'na si, “Rabboni.” (Ino anggama sipitan sino dami'na Judyu, Mesturu.)

¹⁷Sinapiti Jesus si, “Ammerak iggamman, se ammek kepay nuli ki Ama. Umanggu lud ituldu sino kakkolakkuwera si muliyak ki Ama a Amayu kappay anna ki Diosku a Diosdokappay.”

¹⁸Waso kunnenoy, inangngi Maria a netuldu sino adalanira si initana i Afu Jesus, e nepakaammuneno sinapi'na sikwana.

Ino Nappaddani Jesus Sino Adalannera

(Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18; Luc. 24:36-49)

¹⁹Wasi gafinenoya Lingsu, nakkakarampattino adalanira i Jesus, e nealladdoreno balay se mattalawira sino pangafuwanirana Judyu. E kaka'meng kelanga initara i Jesus a nakita'dag sikwara, kasena nekun si, “Nasiyana'ngaddino nakandaw.” ²⁰Wasin sinapi'nenoy, nepaitaneno kama'na andino kanawi'na sikwara. Maanggammingke ino adalannera se initareno Afura. ²¹E sinapikkappayi Jesus sikwara si, “Nasiyana'ngaddino nakandaw. Dundunantakayu a kunna payino nanundunani Ama sikwak.”

²² Kasenera inallafan e sinapi'na si, “Maa'dangkayu si Espirituwi Dios, ²³ takesi nu inyeno ituldum si napakomanino liwa'na, pinakomaninni Dios. Udde nu inyeno ituldum si ammena napakomanino liwa'na, amme kappay pinakomani Dios.”

Ino Nappaddani Jesus Ki Tomas

²⁴ Wasin nappadda i Jesus sino adalannera, awan sikwara i Tomas a ngananda si Siping a tata sino karadwera a adalanna. ²⁵ Antuweno sinapitino korwanira a adalan sikwana si initara i Afu Jesus. E sinapiti Tomas sikwara si, “Nu ammek itan anna gi'nanino gafanna lansa sino kama'na, anna nu ammek appanganino kanawi'na, ammekungke mangurug sitan.”

²⁶ Waso metufara Linggu, nakkakarampakkappayino adalanira i Jesus, e agyani Tomas. Nealladdoreno kayatan, udde kaka'meng kelang sinallungi Jesus a nakita'dag sikwara. E sinapi'na si, “Nasiyana'ngaddino nakandaw.” ²⁷ Kasena nekun ki Tomas si, “Itannu yo kamakku anna gi'nannuweno pila'na, appangannu kappay yo kanawikku. Ammeka maddaladudwa ta manguruggan.”

²⁸ E sinapiti Tomas si, “Ikkeno Afuk annino Diosku.”

²⁹ E sinapiti Jesus sikwana si, “Nanguruggan se initarak. Maanggammino manguruwira, massiki ammerak itan.”

Ino Gafuna A Neturak Yawa Leburu

³⁰ Oddu kappayino kakka'bawa senyala nepaita i Jesus sino adalannera a ammena neturak sitawa leburu. ³¹ Udde iyawira a neturak sitaw, neturakkira takesi kuruwandawa i Jesusino Kristo a Abbingi Dios. E nu manguruggayu sikwana, mabiyaggayu si makkikiyad gafu sino nittatandaw sikwana.

Ino Nappaddangkappayi Jesus Sino Pituwera A Adalanna

21 ¹ Wasin nalla'wutino pipidya a aw, nappadda kappayi Jesus sino adalannera sino dappi'nenno bebaya Tiberias. Kunayawino nepappaddana. ² Nakkakarampa'da Simon Pedro, i Tomas a ngananda si Siping, i Natanael a taga-Cana a lubbunna Galilea, ino adwera a abbingi Zebedeo, annino adwera kappaya adalana Jesus. ³ E sinapiti Simon Pedro sino bulunna si, “Umangngak manigay.”

E sinapi'da si, “Mangkami pay sikwam.” E natakayira si abanga inang nanigay, udde awaningke inappara si pafafi.

⁴ Wasin galalattakinnino sinag, agyani Jesus a aggata'dag sino dappi'na bebay, udde ammera maimunuwan. ⁵ E sinapi'na sikwara si, “Wara inappayu?”

“Awaningke,” kunda.

⁶E sinapi'na sikwara si, “Tanandaw yan sige-yu sitan padiwananneno abang, ta wara maappayu.” E sinandeno sigera, e ammeran mea'dangino sigay gafu so kaodduweno kinannara.

⁷Waso kunnenoy, ino adalana iiddukani Jesus, sinapi'na ki Pedro si, “Antuwenayino Afutam.” Wasin diningngaggi Simon Pedro inay, nabbarawasiyen se nallu'bung, e nakkangkama nallattu sino danuma umang ki Jesus. ⁸Ino korwanira a adalan, natakira sino abanga mamu'but sino sigaya napannu sino kinannara. Ammena aroyuweno dappit se tatut si metro pelang.

⁹Wasin gina'dangira sino dappit, initareno lamisa netunu sino afuya narrarang, e ana kappayino tinapay. ¹⁰E sinapiti Jesus sikwara si, “Miyangkayu sitaw sino bawuwa kinannayu.” ¹¹E nuli-yi Simon Pedro sino abang, e neya'dangnganino sigaya napannu si darokkalla lamis. Kadwatut si limafulu e talluweno kaodduna, udde massiki kunnenoyino kaodduna, ammena napissayino sigay. ¹²E sinapiti Jesus sikwara si, “Akkayun taw ta mindadanetamun.” Awaningke naturid sikwara a mappakibebut sikwana nu inya, se ammura si i Afu Jesus. ¹³Wasinoy, inappa i Jesusino tinapay andino lamisira, e neyannena sikwara. ¹⁴Antuweno pi'luna a nappaddani Jesus sino adalannera kiyad sin nanggangoliyanna.

Ino Sinapiti Jesus Ki Pedro

¹⁵Wasin nasinduwerana nindadan, sinapiti Jesus ki Simon Pedro si, “Ikka Simon a abbingi Juan, dokallino aggangammu sikwak amma sino agganggandera?”

E sinapiti Pedro si, “On, Afu, ammun si anggantaka.”

E sinapiti Jesus si, “Nu kunnenoy, imutannuweno tolekira a kunnangke karnero.”

¹⁶E nepidwa i Jesus a sinapit si, “Ikka Simon a abbingi Juan, anggamak kad?”

E sinapikkappayi Pedro si, “On, Afu, ammun si anggantaka.”

E sinapiti Jesus si, “Nu kunnenoy, imutannuweno tolekira a kunnangke karnero.” ¹⁷Nepi'luwi Jesus a nebebut si, “Ikka Simon a abbingi Juan, gakkurug kadda anggamak?”

Malowino nakammi Pedro se namipi'luwenna nebebuti Jesus sikwana nu anggamanna, e sinapi'na si, “Afu, ammun ammin, e ammun si anggantaka.”

E sinapikkappayi Jesus sikwana si, “Imutannu mantuweno tolekira a kunnangke karnero.” ¹⁸Sinubburani Jesusino sinapi'na sikwana si, “Gakkurug yo sapitangku sikwam, sin kabbingngu, ikkangkepuyino nabbarawasi e inangka sino aanggammu, udde nanu malakekan, iso'yannuweno kama'nu e baluranda takesi iyandakana sino ammem

anggamma angan.”¹⁹ Sinapiti Jesus inoy se nipakaammuneno makwana ki Pedro so katayanna takesi antuneno kedayawani Dios. Wasinoy, sinapiti Jesus sikwana si, “Dumandangka sikwak.”

Ino Sinapiti Jesus Mapeafu Sino Adalana Iiddukanna

²⁰ Wasinoy, nabbaliwiti Pedro, e initaneno adalana iiddukani Jesus a dumandan sikwara. Antuwenayino adalana nassandig ki Jesus sin namuwafanda a nappakibebut sikwana nu inyeno milaku sikwana.

²¹ Wasin inita i Pedro inaya adalan, sinapi'na ki Jesus si, “Afu, sannaneno makwa sikwana?”

²² E sinapiti Jesus sikwana si, “Nu anggangku si mabiyag kiyad sino puliyangku, awana biyangngu sitan. Dumandangka pelang sikwak.”

²³ Gafu se sinapiti Jesus inoy, nadingngag amminino nanguruwira si ammena matay inaya adalan. Udde bakkanna kunnenoyino sinapiti Jesus, sinapi'na pelang si, “Nu anggangku si mabiyag kiyad sino puliyangku, awana biyangngu sitan.”

Ino Ambu'nenno Turak

²⁴ Ikkanakino adalani Jesus a nassapitanna sinoy. Ta'daggangku si gakkuruwino neturak sitaw, se ikkanak kappayino nanurak sitaw, e ammumi si gakkurug amminino ana sitaw.

²⁵ Odduweno korwanira a inangwa i Jesus a ammek neturak. Se nu meturakkira nad ammin, ammena nad dama a meekwa sito lubaggino leburuwa keturakkanda.